

17. august 2007
11. marts 2007

EM 2007/12
FM 2007/50

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Baggrunden for forslaget

I forbindelse med et enigt Folketings vedtagelse af lov nr. 439 af 31. maj 2000 for Grønland om ansvarsforholdene på medieområdet overtog Grønland kompetencen til selv at regulere spørgsmålet vedrørende mediernes ansvarsforhold på grønlandsk territorium. Det fremgår samtidig af loven, at den danske medieansvarslov, som sat i kraft for Grønland ved anordning nr. 39 af 20. januar 1997 skal forblive i kraft, indtil den danske lovs bestemmelser ophæves ved en landstingslov udstedt af Grønlands Hjemmestyre.

Baggrunden for Folketingets vedtagelse af bemyndigelsesloven var, at Landstinget i 1996 havde bemyndiget Landsstyret til at forhandle medieansvarsområdet overført til Hjemmestyret. Eftersom det er cirka 6 år siden, at adgangen til at regulere forholdene på medieområdet blev overdraget til Grønland, har Landsstyret fundet, at tiden er kommet, da Grønland skal have sin egen landstingslov på området. Samtidig er der sket væsentlige ændringer på medieområdet, eftersom den gældende lovgivning om radio- og tv-virksomhed nu har åbnet op for muligheden for, at andre end KNR kan udøve landsdækkende radio- og tv-virksomhed, ligesom der er etableret en række nye elektroniske informationssystemer med forskelligt indhold og formål.

Det fremgår endvidere af bemyndigelsesloven, at Landstinget nu har kompetencen til at foretage den samme regulering af medieansvarsområdet i Grønland, som Folketinget har i Danmark, således at det er op til Landstinget at afgøre, hvordan reglerne om medieansvaret skal udformes. Det fremgår ligeledes af bemyndigelsesloven, at Landstinget kan fastsætte regler om borgernes ret til genmæle, regler for god presseskik og regler om oprettelse af et grønlandsk pressenævn inden for rammerne af grundlovens og Den Europæiske Menneskerettighedskonventions regler om ytringsfrihed med videre

Landsstyrets overvejelser i forbindelse med dette forslag har taget udgangspunkt i, at den retlige regulering af mediernes ansvar skal bygge på en passende balance mellem på den ene side hensynet til ytringsfriheden, borgernes ret til information og mediernes rolle i den demokratiske beslutningsproces og på den anden side hensynet til at beskytte det enkelte individ mod krænkelse. Landsstyret finder ikke, at de nævnte hensyn kan anskues isoleret, men bør ses i en samfundsmæssig og kulturel

sammenhæng med udgangspunkt i en presse, der fungerer sagligt, kritisk og uafhængigt i samfundet.

Ytringsfriheden relaterer sig blandt andet til mediernes frie adgang til at indhente oplysninger med henblik på at beskrive, gengive eller kommentere disse offentligt. Adgangen til frit at kommentere den grønlandske virkelighed er en del af ytringsfriheden, som imidlertid bør udfoldes med betydelig hensyn til det enkelte individs krav på respekt for dennes personlige integritet, privatliv samt sikring mod urimelig krænkelse. Mediernes rolle i demokratiet skal ligeledes ses i lyset af mediernes styrke i forhold til den enkelte borgers muligheder for at forsvare sig over for krænkende eksponering i offentligheden. Der er således tale om en balance mellem hensynet til ytringsfriheden og beskyttelse af individet mod ubeføjet krænkende eksponering i medierne, der har dannet grundlaget for, at 2 sideløbende regelsæt kan finde anvendelse, idet en borger ud over det medieretlige ansvarssystem også kan søge oprejsning gennem domstolene; det ene ikke udelukker det andet.

Det grønlandske medieretlige system udspringer af den danske lov om medieansvar, der trådte i kraft den 1. januar 1992, hvorved man i Danmark fik lovfæstet det særlige organ, der tager sig af klager over medierne. Sidstnævnte er i øvrigt usædvanligt i et internationalt perspektiv, idet pressens organisationer typisk selv etablerer et etisk regelsæt og et klageorgan, hvilket også er sådan, det begyndte i Danmark. Derfor skal nærværende forslag ligeledes ses i det rette historiske lys, idet forslaget samtidig er udtryk for det første skridt mod udviklingen af en egentlig grønlandsk medieretlig kultur.

Ved siden af det presseetiske system er mulighederne for at anlægge sag ved domstolene med krav om idømmelse af foranstaltning, erstatning og godtgørelse. Forklaringen herpå er ikke blot hensynet til pressefriheden, men også overvejelser om, at en krænkelse hyppigt viger tilbage for at udsætte sig selv og sine pårørende for den belastning, en retssag vedrørende en privatlivskrænkelser kan indebære. Ubehaget ved, i forbindelse med en retssag, at risikere på ny at blive eksponeret i en sag af en sådan karakter, vil ofte efter længere tids forløb kunne opleves så byrdefuldt, at den pågældende vil foretrække at undlade søgsmål mod det pågældende massemedie. Muligheden for i stedet at kunne få sagen prøvet inden for et presseetisk system, der kan tilbyde en mere formløs klageform samt en omkostningsfri og ofte hurtigere og mere diskret sagsbehandling, vil i sådanne situationer være at foretrække. Selv om et sådant systems sanktionsmuligheder er begrænset i forhold til domstolenes, vil en for klageren positiv afgørelse kunne yde en vis følelse af tilfredsstillelse i den givne situation. Der kan med andre ord gennem de presseetiske regler sikres borgerne en vis oprejsning, ligesom det ikke kan afvises, at reglerne kan få indflydelse på det almindelige presseetiske system. Derudover antages det, at tilstedeværelsen af det presseetiske system alt andet lige kan reducere behovet for anvendelse af de almindelige retsregler i forhold til pressens virksomhed.

Forslaget er, som nævnt, overvejende en videreførelse af den gældende retstilstand, men det er Landsstyrets forhåbning, at der med tilvejebringelse af den første selvstændige lovgivning på området, også skabes grundlag for at videreudvikle den grønlandsk presse- og medieret i forhold til grønlandsk virkelighed.

2. Hovedpunkter i lovforslaget

a) Gældende ret:

Gældende ret består i dag af den danske medieansvarslov, som blev sat i kraft for Grønland ved kongelig anordning nr. 39 af 20. januar 1997.

Medieansvarsloven fastslår, hvem der har ansvaret, når borgere krænkes i forbindelse med offentliggørelse i medierne og sikrer, at ansvaret altid vil kunne gøres gældende mod en ansvarlig. Medieansvarsloven bestemmer derimod ikke, hvilke udtalelser, tekster, billeder med mere, hvis offentliggørelse kan medføre idømmelse af foranstaltninger eller kan medføre erstatning og godtgørelse, idet dette spørgsmål overlades til eksempelvis kriminallovens regler om injurier og krænkelser af privatlivets fred og den ophavsretlige regulering.

Massemediernes ytrings- og informationsfrihed er begrænset af de i lovgivningen fastsatte materielle grænser for ytringsfriheden. Afgørelsen af, om der foreligger overtrædelse af kriminallovens regler henhører under domstolene. Et vigtigt supplement til kriminallovens regler om beskyttelse af individet mod freds- og ærekrænkelser er endvidere de vejledende regler for god presseskik, de såkaldte presseetiske regler, som disse er formuleret af Det Grønlandske Pressenævn.

Foruden de eksisterende vejledende regler om god presseskik suppleres kriminallovens regler om ytringsfrihedens grænser i dag tillige af den gældende medieansvarslovgivnings regler om pligt for medierne til, på begæring, at offentliggøre berigtigelse af visse oplysninger af faktisk karakter, som er blevet bragt i medierne. Denne adgang kaldes retten til genmæle. Afgørelsen af sådanne genmælespørgsmål henhører i dag under Det Grønlandske Pressenævn. Reglerne om genmæle betyder, at der er fælles genmælebestemmelser for alle periodiske skrifter, herunder aviser, ugeblade, fagblade samt alle radio- og tv-foretagender.

Endvidere giver medieansvarslovens regler medierne mulighed for at arbejde med unavngivne kilder, idet der altid i sidste ende vil være en ansvarlig for nyhedsproduktet.

Den gældende lovgivning rummer et særligt presseretligt ansvarssystem, der blandt andet indebærer, at kredsen af personer, der kan drages til ansvar, er begrænset, således at der til gengæld altid kan udpeges en, nemlig redaktøren, der i sidste ende er ansvarlig for mediernes indhold.

Medieansvarsloven omfatter de traditionelle medier, det vil sige trykte aviser, radio og tv. Nyere medier i form af elektroniske informationstjenester som eksempelvis netaviser, kan i-midlertid være omfattet af det medieretlige ansvarssystem, såfremt visse betingelser er opfyldt. Udover at den pågældende netavis skal fremstå som en selvstændig nyhedsformidling, der leverer uafhængigt redaktionelt nyhedsstof, skal netavisen selv indgive en anmeldelse til Det Grønlandske Pressenævn for at blive omfattet af lovgivningen. Dette betyder, at borgerne til forskel fra, når det handler om de traditionelle medier, der umiddelbart er omfattet af lovgivningen, er afskåret fra at gå til Det Grønlandske Pressenævn vedrørende sager om prøvelse af god

presseskik og genmæle. Den gældende ordning betyder endvidere, at mens eksempelvis den lokale fodboldklubs halvårlige medlemsblad automatisk vil være omfattet af lovgivningen, er for eksempel en større virksomhed eller en kommunes nyhedsformidling på nettet ikke omfattet af det medieretlige ansvarssystem. Borgere, der føler sig krænket over nyhedstjenester, der ikke er omfattet af lovgivningen, er derfor henvist til at gå til domstolene, idet Det Grønlandske Pressenævn ikke kan behandle sådanne klager.

Derudover er det et centralt element i lovgivningen, at der er oprettet et pressenævn, hvis medlemmer beskikkes af justitsministeren, ligesom sager om overtrædelse af god presseskik tager udgangspunkt i de vejledende regler for god presseskik, som det pågældende nævn selv har formuleret.

b) Forslaget:

Forslaget repræsenterer, som nævnt, Grønlands første selvstændige lovgivningsinitiativ på det medieretlige område. Ud over reglerne om udpegelse af Det Grønlandske Pressenævns (Pressenævnet) medlemmer og muligheden for i videre udstrækning til få omfattet elektroniske nyhedstjenester, fastholder forslaget den nuværende tradition, der går ud på, at det er medierne selv, der skal fastsætte, hvad der forstås som god presseskik, desuagtet at bemyndigelsesloven har overdraget Landstinget kompetencen til også at fastsætte regler om eksempelvis presseetik og adgang til genmæle.

Endvidere foreslås det, at de gældende regler om genmæle videreføres i forslaget.

Derudover foreslås det, at det fremover bliver Landsstyret, der udpeger medlemmerne af Pressenævnet. I den forbindelse tilsigter forslaget ingen ændringer for så vidt angår de parter, der skal afgive en udtalelse inden udpegelsen.

Som følge af fremkomsten af nye digitale nyhedstjenester, foreslås det endvidere, at der skabes bedre mulighed for også at få omfattet digitale nyhedstjenester. Det foreslås i den forbindelse, at det i sidste ende er op til Pressenævnet at træffe afgørelse om, hvilke digitale medier i form af eksempelvis netaviser, tekst tv og hjemmesider, der omfattes af loven. Det er dog fortsat en betingelse, at den pågældende nyhedstjeneste skal fremstå som en selvstændig nyhedsformidling, der leverer uafhængigt redaktionelt nyhedsstof, men det vil fremover ikke længere være en betingelse for at få behandlet en klage over et digitalt medie, at det pågældende medie selv skal have anmeldt sig til Pressenævnet. Dermed undgås den vilkårlighed, som den nuværende ordning rummer, idet en borger nu alene kan klage til Pressenævnet over et digitalt medies behandling af borgeren, hvis det pågældende medie selv har anmeldt sig til Pressenævnet, mens borgeren ikke kan klage over eksempelvis en netavis' identiske behandling af borgeren alene af den årsag, at det pågældende medie ikke har anmeldt sig selv til Pressenævnet.

Endvidere er det centralt i forslaget, at reglerne fokuserer på spørgsmålet om ansvarsplacering, og det særlige ved den medieretlige ordning er, at redaktøren eller den programansvarlige mere eller mindre uden videre i sidste ende er ansvarlig for mediets handlinger. Reglerne sikrer med andre ord, at der aldrig er tvivl om, hvem

der er ansvarlig for et medie med henblik på at sikre de mest optimale betingelser for udøvelse af ytringsfriheden i medierne. Dette skyldes, at redaktøren kan tage ansvaret for at bringe en unavngiven artikel, hvis indhold redaktøren finder bør være fremtrædende, uanset at forfatteren ikke selv vil stå frem med navns nævnelse. Endvidere giver reglerne mulighed for at arbejde med unavngivne kilder, idet redaktøren jo i sidste ende er ansvarlig for indholdet af, hvad der bringes frem i mediet.

Samtidig er de presseetiske regler et væsentligt element i det medieretlige ansvarssystem, ligesom det er kendetegnende, at disse detaljerede regler ikke placeres inde i selve lovforslaget, hvilket skyldes, at de etiske regler blandt andet er udtryk for den faglige standard, som pressen selv har fastsat som norm for udøvelsen sin virksomhed. Det kan umiddelbart forekomme retligt betænkeligt ikke at angive de regler, som udgør god presseskik i selve lovteksten, set i lyset af, at der kan sanktioneres i forhold til disses overtrædelse. Det skal dog i den sammenhæng bemærkes, at det organ i form af Pressenævnet, der træffer afgørelse om overtrædelse af god presseskik, ikke er en domstol, og sanktionen består desuden alene i, at nævnet kan udtale sin kritik, ligesom der heller ikke er knyttet tvangshåndhævelsesmidler til gennemførelse af nævnets afgørelser. Derudover består god presseskik netop ikke af retsregler, men etiske retningslinier. God presseetik er således udtryk for, hvad der bør være sædvanlig handlemåde ud fra en inden for medierne herskende opfattelse af, hvad der er god handlemåde. En sådan etisk standard kan vanskeligt på udtømmende vis udtrykkes gennem konkrete lovregler. Dertil kommer, at nye situationer, der ikke lader sig beskrive eller bedømme efter den gældende målestok, kan opstå, ligesom en etisk standard heller ikke i sig selv er uforanderlig, men er påvirkelig af skiftende tiders opfattelse af, hvad der anses for etisk eller uetisk. Endelig kan det fremhæves, at etiske forskrifter som følge af disses natur alene bør være retningslinier for den fremgangsmåde og adfærd, som almindeligvis bør, men ikke nødvendigvis altid skal følges under udøvelse af journalistisk arbejde.

I det følgende skal knyttes følgende emneopdelte bemærkninger, som helt overvejende er identiske med den gældende retstilstand:

1) Hvilke medier er omfattet af forslaget:

Det følger af forslaget, at Pressenævnet alene træffer afgørelse i sager vedrørende grønlandske periodiske skrifter som aviser, magasiner og blade og radio- og tv-programmer. Derudover forslås det, at Pressenævnet skal kunne behandle sager vedrørende elektroniske nyhedsmedier, som har karakter af nyhedsformidling, og som udøves af foretagender, som nævnet har besluttet, er omfattet af loven. De elektroniske nyhedsmedier, der ikke hører under medieansvarsloven, kan fortsat pålægges ansvar i forhold til kriminalloven. For klager, der indgives i forbindelse med reklamer eller sponsorering i radio eller tv, gælder radio- og tv-lovgivningen i stedet for medieansvarsloven.

For så vidt angår trykte medier, som dagblade, ugeblade og aviser, er det et krav, at medierne skal indeholde tekstmeddelelser eller budskaber i form af billeder eller

andre visuelle udtryk, ligesom det kræves, at medierne skal mangfoldiggøres, eventuelt til en begrænset kreds, såsom foreningsblade. Endvidere skal medierne udgives mindst 2 gange om året, men ikke nødvendigvis regelmæssigt. Endelig skal udgiverens virksomhed udøves i Grønland.

2) Hvilke krænkelser er omfattet af forslaget:

De gældende regler om, hvilke krænkelser, der omfattes af loven, forslås videreført. Det drejer sig typisk om injurier, krænkelse af private forhold eller af ophavsrettigheder, ligesom reglerne omfatter indholdet i en publikation i både tekst og billedform.

Reglerne gælder imidlertid ikke for alle krænkelser, der begås af medier, journalister eller fotografer. De almindelige ansvarsregler gælder, når krænkelsen er så alvorlig, at den er nævnt særskilt.

3) Redaktørens ansvar:

Det forslås, at det objektive ansvar for offentliggjorte artikler og billeder, som den ansvarshavende redaktør i visse tilfælde har, opretholdes. Dette betyder, at redaktøren vil være ansvarlig, også selv om denne ikke har haft kendskab til artiklen eller billedet. Dette objektive ansvar omfatter tekster og billeder, der offentliggøres uden forfatterens eller fotografens navn, jf. forslagets § 11, stk. 1. Det samme vil være tilfældet, hvis en navngiven journalist eller en fotograf ikke kan gøres ansvarlig, fordi vedkommende bor i udlandet eller er psykisk utilregnelig, jf. forslagets § 11, stk. 2, ligesom det objektive ansvar vil omfatte gengivelse af tekster, billeder og udtalelse, der har været bragt navngivne i et andet medie. I sidstnævnte tilfælde vil journalisten eller fotografen dog have ansvaret, hvis denne har givet samtykke til udgivelsen, jf. forslagets § 12.

Endvidere medfører reglerne, at redaktøren har ansvaret for overskrifter eller andet, som et redaktionssekretariat placerer uden samtykke fra den journalist, der har skrevet artiklen.

Derudover betyder reglerne, at redaktøren i nogle situationer kan have et medansvar sammen med eksempelvis en navngiven fotograf eller forfatter, jf. § 13. Det drejer sig om tilfælde, hvor artiklen eller billedet med redaktørens vidende er produceret af en fast medarbejder ved mediet, eller hvis redaktøren har medvirket ved for eksempel at opfordre til at fremstille og offentliggøre artiklen eller billedet, ligesom det er tilfældet, hvis redaktøren før offentliggørelsen vidste, at artiklen eller billedet var urigtig eller krænkede privatlivets fred. Endelig gælder det også i forbindelse med offentliggørelse af annoncer med et ulovligt indhold, som redaktøren kendte eller burde kende til, og redaktøren har utvivlsomt ansvar, hvis vedkommende ikke vil eller kan oplyse, hvem annoncøren er, jf. forslagets § 27.

4) Journalistens eller fotografens ansvar:

De gældende regler om journalisters og fotografers ansvar forslås ligeledes videreført i forslaget. Dette betyder, at journalister og andre forfattere, der skriver en artikel, har ansvaret for indholdet, når artiklen med dennes samtykke bliver offentliggjort med vedkommendes navn. På samme måde har en fotograf ansvaret for sit billede, når det med fotografens samtykke bliver offentliggjort med vedkommendes navn.

Reglerne fastslår, at en journalist eller fotograf også vil have ansvar, hvis vedkommende har givet samtykke til offentliggørelse med et pseudonym eller mærke, og det er almindelig kendt, hvem der står bag det, jf. forslagens § 10, stk. 1. Hvis der er angivet flere forfattere til en artikel, deles ansvaret mellem dem, medmindre det fremgår, hvilken del de hver især har forfattet, jf. forslagens § 10, stk. 3.

Hvis det derimod er en organisation, en forening eller et selskab, der står anført som forfatter, placeres ansvaret hos ledelsen, jf. forslagens § 10, stk. 4. Det skal i den forbindelse bemærkes, at redaktionssekretærer og andre, der måtte medvirke ved bladets redaktion og fremstilling, ikke har ansvar for indholdet. Derudover er en journalist ikke ansvarlig for tilføjelser i form af overskrifter eller andet, som andre tilføjer uden journalistens samtykke, ligesom journalisten heller ikke er ansvarlig for et citat fra en navngiven kilde, når emnet har samfundsmæssig interesse, og den krænkede har fået mulighed for genmæle.

5) Udgiverens ansvar:

Endvidere fremgår det af forslaget, at udgiveren i nogle tilfælde kan have et objektivt ansvar, jf. forslagens § 15. Dette betyder, at udgiveren vil være ansvarlig, uanset at denne ikke havde kendskab til artiklen eller billedet. Denne regel gælder alene, hvis ansvaret ikke kan placeres hos redaktøren, fordi det trykte medie ikke har angivet en ansvarshavende redaktør, den ansvarshavende redaktør bor eller opholder sig i udlandet eller fordi, den ansvarshavende redaktør er psykisk utilregnelig.

Derudover følger det af forslaget, at udgiveren i første omgang hæfter for bøder, erstatningskrav og sagsomkostninger, som pålægges journalister, fotografer og den ansvarshavende redaktør, jf. forslagens § 26, stk. 1 og § 30. Det fremgår i øvrigt af forslagens § 26, stk. 2, at størrelsen af bøden afhænger af lovovertrædelsens karakter og grovhed, publikationens udbredelse og fortjenesten ved lovovertrædelsen. Endelig betyder forslaget, at den ansvarlige journalist, fotograf, eller redaktør kan risikere, at udgiveren hos disse efterfølgende vil forsøge at indhente noget af det, denne har måtte betale. Det forslås samtidigt, at udgiveransvaret også skal gælde, hvis udgiveren er en offentlig eller privat organisation, jf. forslagens § 15, stk. 2.

6) Kildens ansvar:

Det følger af forslaget, at kilder i nogle tilfælde kan have medansvar for en udtalelse, der offentliggøres i citatform, jf. forslagens § 14. Det foreslås, at denne regel kommer i anvendelse, hvis udtalelsen er gengivet korrekt, og kilden har godkendt, at dennes navn anføres.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Forslaget vurderes ikke at indebære økonomiske eller administrative konsekvenser for hverken Grønlands Hjemmestyre eller kommunerne.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet

Forslaget forventes ikke at indebære økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet.

5. Miljø- og naturmæssige konsekvenser

Forslaget indebærer ingen konsekvenser for miljøet og naturen.

6. Administrative konsekvenser for borgerne

Forslaget forventes ikke at indebære administrative konsekvenser for borgerne.

7. Forholdet til Rigsfællesskabet og selvstyre

Forslaget er en konsekvens af den fortsatte udvikling mod selvstyre.

8. Høring af myndigheder og organisationer

Lovforslaget har været til høring hos:

Det Grønlandske Pressenævn
KNR
STTK
Sermitsiaq
AG
Radio- og TV-nævnet
Økonomidirektoratet
Direktoratet for Familie og Justits
Grønlands Presseforening
Politimesteren i Grønland
Rigsombudsmanden i Grønland
Grønlands Landsret
KANUKOKA

Der er ved høringsfristens udløb modtaget svar fra følgende høringsparter:

KANUKOKA bemærker følgende:

I en medieverden, der bliver mere og mere kompleks samtidig med den hastige udvikling i informationsteknologien, er det godt at have rimeligt klare og præcise linier i medieansvarssystemet både af hensyn til forbrugerne og

medievirksomhederne. KANUKOKA finder det naturligt, at Grønland får sin egen lov.

KANUKOKA betragter ikke forslaget som et middel til at kontrollere medierne, men som et praktisk redskab til at afklare tvivlssituationer og ansvarsforhold i en medie verden, der giver større og større mulighed for hurtig informationstrafik og interaktivitet.

Derfor er det også hensigtsmæssigt, at regler for god presseskik ikke indgår i selve lovteksten, men bliver vedlagt som bilag til henvisning i form af principper og vejledende regler. Dette understreger det nødvendige skel mellem det ansvarstekniske og det etiske.

Som fællesorganisation for de lokaldemokratiske enheder, kommunerne, i Grønland er KANUKOKA interesseret i tilstedeværelsen af fri presse som en nødvendig katalysator i en demokratisk udvikling. En lov om ansvarssystemet på området, som den foreslåede, sikrer klare og ordnede rammer, mens de vejledende presseetiske regler i forbindelse med loven kan være med til at sikre fortsat sund fokus på den måde, massemedierne udøver informations- og ytringsfriheden.

Politimesteren i Grønland bemærker blandt andet følgende:

Det fremgår af udkastets § 28, at det er Politimesteren i Grønland, der træffer afgørelse, om der skal rejses tiltale i anledning af indholdet af et massemedie, der er omfattet af loven. I den danske lov om medieansvar fremgår det, at det er Rigsadvokaten, der træffer afgørelse om tiltalerejsning i sager af denne karakter. Denne regel – hvorved retsplejelovens regler om påtalekompetence fraviges, er fastsat på baggrund af ønsket om ensartethed i påtalepraksis.

Politimesteren oplyser, at Rigsadvokaten vil overveje at udarbejde interne forskrifter for anklagemyndigheden, hvorefter det pålægges politimesteren i Grønland at forelægge sager vedrørende overtrædelse med den grønlandske medieansvarslov for Rigsadvokaten, hvis den nuværende formulering bevares.

Politimesteren foreslår på den baggrund, at bestemmelsen formuleres i overensstemmelse med den danske formulering af bestemmelsen.

Ordlyden af § 28 er ændret, således at det er Rigsadvokaten, der træffer afgørelse, om der skal rejses tiltale i anledning af indholdet af et massemedie, der er omfattet af loven.

Radio- og TV-nævnet bemærker blandt andet følgende:

Radio- og TV-nævnet anser det meget positivt, at Grønland nu får en egentlig medieansvarslov.

Endvidere bemærker Radio- og TV-nævnet, at klager ifølge forslaget skal indgives skriftligt. Det foreslås, at det også fremgår tydeligt, at det er muligt at indsende

klager med e-mail til Pressenævnet, da det er den mest udbredte skriftlige kommunikationsform, der findes i dag.

Omkring Pressenævnets sammensætning foreslås det, at både formand og næstformand er jurister. Radio- og TV-nævnet mener ikke, at det er nødvendigt, at begge er jurister, set i lyset af manglen på uddannede hjemmehørende jurister.

Landsstyret bemærker hertil, at kravet om skriftlighed vedrørende klager til Pressenævnet, jf. § 44 grunder i oplysning af klagers identitet. Kravet til skriftlighed vedrører kun klagens skriftlighed og ikke fremsendelsesmåde, hvor det er muligt at fremsende en klage til Pressenævnet per e-mail og fax. Det findes ikke nødvendigt at markere mulige fremsendelsesmåder tydeligere.

Pressenævnets sammensætning, jf. § 41, ændres, idet Landsstyret finder, at kendskab til Grønland og det grønlandske samfund er vigtigere end, at formanden og næstformanden er jurister. Hvor der er behov for juridisk bistand kan en juridisk kyndig tilforordnes.

KNR bemærker blandt andet følgende:

I det store hele er der tale om overtagelse af kompetencen af allerede kendt lovgivning på området med dertil efterfølgende mulighed for regulering. KNR ser på det grundlag frem til, at der skabes grundlag for at videreudvikle den grønlandske presse- og medieret i forhold til den grønlandske virkelighed. En virkelighed, der på mange områder er betydelig anderledes i og med, at der er tale om et mindre samfund og ikke et samfund med millionindbyggere.

For at illustrere, hvordan virkeligheden i Grønland i presseetiske forstand er anderledes, har KNR en særlig bestemmelse i sine interne presseetiske retningslinier om rygter og rygtedannelse.

KNR bemærker i øvrigt, at der ikke tages højde for nye medier som telefonen. Mange har og stort set alle vil indenfor en overskuelig fremtid have SMS og MMS tjenester, og hvad der nu er teknisk muligt. Disse tjenester vil ligeledes indeholde informationer som nyheder, sport og så videre. Der burde tages højde for sådanne nye tjenester i forslaget.

Hertil bemærker Landsstyret, at Pressenævnet i henhold til § 8, stk. 1 træffer afgørelse om, hvilke medier der er omfattet af § 1, nr. 3. Bestemmelsen åbner op for, at andre medie såsom dem KNR nævner, kan være omfattet af lovforslaget.

AG og Sermitsiaq bemærker blandt andet i deres fælles høringssvar:

AG og Sermitsiaq kan ikke tiltræde § 8, hvorefter Pressenævnet egenhændigt afgør, hvorvidt et andet massemedie skal være omfattet af lovens regler. AG og Sermitsiaq er af den holdning, at den nuværende ordning, hvor medierne skal indgive anmeldelse til Pressenævnet, skal fortsætte. Ordningen betyder ganske vist, at der kan opstå situationer, hvor et nyhedsmedies internetudgave ikke er omfattet af de

medieretlige regler, selvom samme nyhedsmedie i form af et indenlandsk periodisk skrift er omfattet af reglerne.

Medierne har selv en meget stærk interesse i at være omfattet af de medieretlige regler, blandt andet for at være omfattet af den grønlandske retsplejelovs regler om kildebeskyttelse, der alene gælder for medier, der er omfattet af medieansvarsloven.

Det kan således føre til en uheldig udvanding af redaktøransvaret, såfremt virksomheders hjemmesider med videre, der blot indeholder en beskeden mængde nyhedsstof, tvinges ind i et medieretligt univers, som virksomheden slet ikke selv anser sig som en del af.

I forbindelse med § 8 bemærkes det indledningsvist, at Pressenævnet blandt andet repræsenterer branchens interesser. Endvidere bemærker Landsstyret, at § 8 indebærer et skøn, om hvorvidt et foretagende kan sidestilles med den formidling, der er omfattet af § 1, nr. 1 eller 2. Pressenævnet kan således ikke bestemme, at et foretagende, der kun opererer med en teknisk videreformidling af nyhedsstof uden et minimum af selvstændig bearbejdelse af stoffet eller anden redaktionel indsats i forhold til det formidlede materiale, skal omfattes af reglerne.

Bestemmelsen medfører, at den vilkårlighed, som den nuværende ordning rummer, bortfalder, idet en borger nu alene kan klage til Pressenævnet over et digitalt medies behandling af borgeren, hvis det pågældende medie selv har anmeldt sig til Pressenævnet, mens borgeren ikke kan klage over eksempelvis en netavis' identiske behandling af borgeren alene af den årsag, at det pågældende medie ikke har anmeldt sig selv til Pressenævnet.

Direktoratet for Familie og Justits har ingen bemærkninger.

Økonomidirektoratet har ingen bemærkninger.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Bestemmelsen fastlægger lovens anvendelsesområde og afgrænser hermed kredsen af de massemedier, for hvilke der gælder særlige ansvarsregler, jf. lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 1

I § 1, nr. 1, foreslås det, at loven skal finde anvendelse på indenlandske periodiske skrifter, herunder billeder og lignende fremstillinger, der trykkes eller på anden måde

mangfoldiggøres. Forslaget er på dette punkt identisk med de gældende regler. Det er ikke fundet hensigtsmæssigt at forsøge en nærmere definition af begrebet "trykt skrift", således at definitionen dækker alle nuværende og fremtidige frembringelser, som ønskes omfattet af det presseretlige system. Forslaget overlader det herefter til retspraksis og administrativ praksis at afgrænse begrebet skrift. Eftersom det ikke i videre udstrækning har været muligt at begrunde, hvorfor fremstillingsmåden af et trykt skrift skal være af betydning for spørgsmålet om, hvorvidt skriftet skal være undergivet de presseretlige regler, foreslås det at benytte formuleringen "trykkes eller på anden måde mangfoldiggøres" om de skrifter, der ønskes omfattet af forslaget, ligesom der dermed vil være mulighed for automatisk at få omfattet nye tekniske former for mangfoldiggørelse.

For så vidt angår udtrykkene "indenlandsk" og "periodisk" henvises til bemærkningerne til § 2.

Til nr. 2

I § 1, nr. 2 foreslås det, at loven skal finde anvendelse på lyd- og billedprogrammer, der spredes af KNR eller andre, der i henhold til landstingsforordning om radio- og tv-virksomhed har fået tilladelse hertil. Det foreslås, at disse medier afgrænses på samme måde, som det følger af lovgivningen om radio- og tv-virksomhed, således at der tilvejebringes en principiel ligestilling af udgiverbegrebet for så vidt angår indenlandske periodiske skrifter. Dette medfører, at udenlandske tv-programmer, der spredes i Grønland ved hjælp af satellit ikke vil være omfattet af forslagets særlige ansvarssystem, hvilket altså vil svare til reglerne for udenlandske periodiske skrifter, der sælges i Grønland. Disse medier er i stedet omfattet af lovgivningens almindelige regler.

Bestemmelsen medfører også, at lokale antenneforeninger ikke vil være omfattet af forslaget, idet det alene er foretagender, der har tilladelse til radio- og tv-virksomhed, der omfattes.

Til nr. 3

Endelig medfører forslagets § 1, nr. 3, at forslaget også omfatter andre tekster, billeder og lydprogrammer, der periodisk udbredes til offentligheden, hvis de har karakter af en nyhedsformidling, som kan sidestilles med den formidling, der er omfattet af nr. 1 og 2. Det må hefter forudsættes, at der er tale om formidling af oplysninger af en vis aktualitet, som er blevet behandlet redaktionelt inden udsendelse, hvilket efter en konkret vurdering må antages at forudsætte et minimum af journalistisk bearbejdning, idet der i modsat fald vil være tale om gengivelser af andres udsagn, jf. bestemmelsen om citater nedenfor. Bestemmelsen kan navnlig tænkes benyttet i forhold til digitale nyhedstjenester som eksempelvis netaviser, tekst tv og hjemmesider med videre. Anvendelsen af § 1, nr. 3 forudsætter, at der, ligesom det gælder for skrifter og radio- og tv-foretagender, er en person i Grønland, der kan gøres et ansvar gældende overfor.

Betingelsen om, at stoffet skal udbredes til offentligheden, betyder, at i princippet alle, eventuelt mod betaling, skal kunne få adgang til stoffet. En virksomheds interne informationssystem vil herefter falde udenfor bestemmelsen, selv om forholdet kan have karakter af nyhedsformidling, idet det kun vil være de ansatte, der har adgang til stoffet.

Endvidere kræves det, at udbredelsen til offentligheden sker periodisk, ligesom det fremgår, at begrebet "periodisk" i forhold til § 1, nr. 3 anvendes på en anden måde end i § 1, nr. 1, jf. § 2, stk. 3. § 1, nr. 3 rummer en forudsætning om en vis regelmæssighed, således at kravet om periodisk udbredelse betyder, at en konstant foranderlig eller enkeltstående formidling ikke vil være underlagt det presseretlige ansvarssystem, hvilket er ensbetydende med, at producenten af en dvd, en video ikke vil være underlagt de særlige ansvarsregler, ligesom bøger, der måtte blive udsendt elektronisk, heller ikke vil være det. Sidstnævnte svarer selvsagt til, at reglerne for den trykte presse heller ikke gælder for bøger.

Med kravet om, at den i § 1, nr. 3 angivne nyhedsformidling skal kunne sidestilles med formidlingen i den trykte presse eller i radio og tv, sættes der grænser for, hvilke former for informationsvirksomhed der kan anses for omfattet af de presseretlige ansvarsregler. Kravet betyder endvidere, at der, ligesom det gælder for den trykte presse eller radio- og tv-virksomhed, skal være tale om en envejskommunikation, idet der alene vil være mulighed for at begrænse ansvarsplaceringen til bestemte personer hos nyhedsformidleren i de tilfælde, hvor modtageren ikke kan udøve nogen indflydelse på stoffet.

Med hensyn til spørgsmålet om, at der skal være tale om egentlig nyhedsformidling, skal det bemærkes, at der ikke stilles hverken emnemæssige eller kvalitative begrænsninger. Det afgørende er, om mediet er karakteriseret ved at have et indhold, som består af en flerhed af oplysninger, som kommer fra forskellige kilder.

Kravet om, at nyhedsformidlingen skal kunne sidestilles med formidlingen fra den trykte presse og radio og tv, indebærer, at mediet skal have foretaget en selvstændig bearbejdning af det materiale, der formidles, således at sker en redaktionel udvælgelsesproces. En medieflade, der alene består af en teknisk formidling af nyhedsstof, vil derfor ikke være omfattet af bestemmelsen. Spørgsmålet vil i øvrigt afgøres ud fra en samlet vurdering.

Medier, som umiddelbart må antages at opfylde betingelserne i § 1, nr. 3 er imidlertid ikke automatisk omfattet af forslaget, idet det foreslås som en yderligere betingelse, at Pressenævnet træffer afgørelse om, at det pågældende medie skal være omfattet, jf. forslagets § 8, stk. 1.

Til § 2

Til stk. 1

I forslaget § 2, stk. 1 defineres en udgiver, som den, for hvis regning skriftet udgives, hvilket må forstås for den, som finansierer medieforetagendet. Bestemmelsen har betydning for den i stk. 2 nævnte definition af begrebet "indenlandsk".

Til stk. 2

I forslaget § 2, stk. 2 foreslås det, at et skrift skal anses for indenlandsk, hvis udgiverens virksomhed udøves i Grønland. Spørgsmålet om, hvor vidt skriftet er trykt i Grønland, er således ikke af betydning. Skrifter, der umiddelbart anses for indenlandske, trykkes eventuelt i udlandet, ligesom anvendelse af elektronik med videre kan betyde, at det kan være vanskeligt at bestemme et "trykkeland". Det foreslås derfor, at det i stedet skal være afgørende, i hvilket land udgiveren, det være sig en enkeltperson, et selskab, en fond, en selvejende institution med videre udøver sin virksomhed. Der kan næppe anvendes et egentligt bopælskriterium, eftersom et skrift i princippet kan udgives i Grønland af en udgiver med bopæl i udlandet. Afgørelsen af, om udgiver virksomheden udøves her i landet, må på den baggrund træffes ud fra en helhedsvurdering, således at det land, hvor selve trykningen finder sted, kan indgå som et vejledende element, ligesom spørgsmålet om forretningsadresse, stiftelsessted, registreringssted og placeringen af den redaktionelle virksomhed.

Til stk. 3

I forslaget § 3 defineres et skrift som periodisk, hvis det er bestemt til at udkomme mindst 2 gange årligt, således at kravet om 2 årlige udgivelser alene er et minimumskrav. I nystartet magasin, der kun har nået at udkomme en gang, inden en af denne udgivet artikel påklages til Pressenævnet, vil i den forbindelse alligevel blive anset for periodisk, hvis det er planlagt, at magasinet skal udkomme mindst en gang yderligere inden for et år.

Til § 3

Til stk. 1

Betegnelsen "ansvarshavende" redaktør skyldes, at flere periodiske skrifter opererer med flere redaktører i skrifternes kolofon, ligesom en af disse typisk betegnes som ansvarshavende. Bestemmelsen betoner, at resten af lovteksten alene benytter betegnelsen redaktør.

Til stk. 2

Formuleringen i § 3, stk. 2, skal tydeliggøre, at det ikke er afgørende, hvem der træffer eller har truffet afgørelse i et konkret tilfælde, således at redaktøren er ansvarlig for hele indholdet i det periodiske skrift, uanset om der i øvrigt er angivet en særlig redaktør for skriftets forskellige områder som for eksempel skriftets kultur-

eller sportssektion. Derudover præciseres det, at der alene kan være tale om én redaktør.

Til stk. 3

I forhold til bestemmelsens stk. 3 skal det bemærkes, at en angivelse af redaktør er urigtig, såfremt den pågældende ikke besidder de beføjelser, som forudsættes i bestemmelsens stk. 2, således at vedkommende ikke kan træffe endelig afgørelse om et skrifts indhold. I den forbindelse kan angivelse af en stråmand medføre sanktioner på grundlag af forslagens § 53, hvorimod den, som forkert er blevet anført som redaktør, ikke er ansvarlig for skriftets indhold, eftersom ansvaret alene påhviler den egentlige redaktør. Sidstnævnte er derimod ansvarlig, selv om den pågældende i strid med forslagens § 3, stk. 1 ikke er angivet som redaktør af skriftet.

Til § 4

Bestemmelsen skal sikre, at en person, der måtte føle sig krænket, kan få et overblik over, hvem et eventuelt søgsmål skal rettes mod, jf. § 10 om forfattere, § 14 om meddelere og § 27, stk. 1 om annoncører.

Til § 5

Det foreslås, at radio- og tv-foretagender med de afvigelser, der følger af disse mediers særlige karakter, skal have de samme pligter, som gælder for indenlandske periodiske skrifter efter § 3.

Til stk. 1

Ordensforskriften i stk. 1 skyldes, at det kan være vanskeligt for borgerne at få et overblik over, hvem der i forhold til et radio- eller tv-foretagendet er ansvarshavende redaktør, hvorfor sidstnævnte skal indgive en anmeldelse herom til Pressenævnet.

Til stk. 2

I bestemmelsens stk. 2 foreslås det at definere redaktøren som den, der er beføjet til at træffe endelig beslutning om at udsende et program eller et indslag. Begrebet redaktør afgrænses på samme måde som ved de trykte skrifter, jf. forslagens § 3, stk. 2, og bemærkningerne ovenfor til denne bestemmelse. Det forudsættes herved, at for eksempel KNR's direktør er redaktør for KNR.

Til stk. 3

I bestemmelsens stk. 3 foreslås, at enhver borger ved henvendelse til et af de radio- eller tv-foretagender, der omfattes af loven, kan kræve at få oplyst, hvem der er redaktør for virksomheden. Hvis kravet ikke imødekommes, kan borgeren i stedet få

oplysning hos Pressenævnet, på grundlag af den anmeldelsespligt, der er fastsat i bestemmelsens stk. 1.

Til stk. 4

Bestemmelsens stk. 4 fastslår, hvem der er ansvarlig for manglende eller urigtig oplysning om redaktøren. Den svarer til den ordning, der gælder for de periodiske skrifter bortset fra, at radio- eller tv-foretagendet erstatter udgiveren.

Til § 6

Bestemmelsen er en ordensforskrift, som er særlig for radio og tv, og begrundes i de nævnte mediers flygtige karakter. En lytter eller seer, der føler sig krænket over indholdet af et program eller et indslag, får efter bestemmelsen en forholdsvis let adgang til at konstatere, hvem de mulige ansvarssubjekter er, og hvem et eventuelt søgsmål derfor skal rejses imod. Det skal i den forbindelse bemærkes, at redaktørens oplysningspligt kun gælder over for personer, der har en retlig interesse i at få de nævnte oplysninger. Det vil være den krænkede, der skal godtgøre, at kravet om retlig interesse er opfyldt; den pågældende må derfor i et vist omfang kunne beskrive det program eller indslag, sagen drejer sig om. Bestemmelsen indebærer dog ikke, at den krænkede kan kræve at få udleveret kopi af udsendelsen.

Med indslag forstås et afrundet segment, der indgår i et program.

Til § 7

Til stk. 1

I stk. 1 foreslås det at pålægge redaktøren en pligt til at opbevare en kopi af udsendte programmer, således at der efterfølgende kan skaffes dokumentation for indholdet af en bestemt udsendelse. Bestemmelsen svarer til en vis grad til § 17 i den gældende landstingsforordning om radio- og tv-virksomhed.

Til stk. 2

Opbevaringspligten er begrænset til 3 måneder, men hvis der inden udløbet af denne frist er indgivet klage over udsendelsen, skal kopien heraf opbevares, indtil sagen er afsluttet, jf. bestemmelsens stk. 2. Sagen anses for endelig afsluttet, hvis radio- eller tv-foretagendets svar på klagen ikke indbringes for Pressenævnet eller for domstolene inden for tre måneder efter, at radio- eller fjernsynsforetagendets svar på klagen er nået frem til klageren. Det skal i den forbindelse bemærkes, at der gælder en klagefrist på fire uger, hvis klageren ønsker at indbringe en afvisning af klagen eller et afslag på krav om genmæle for Pressenævnet, jf. forslagets § 34, stk. 3, og § 40. Men da klageren også kan indbringe afvisningen eller afslaget for domstolene, findes det rigtigst at fastsætte en generel regel, hvorefter opbevaringspligten er tre måneder fra det tidspunkt, da radio- eller tv-foretagendets afvisning eller afslag er

kommet frem til klageren, eller fra offentliggørelsen af et ufyldstgørende genmæle. Opbevaringspligten består, så længe en sag behandles ved Pressenævnet eller domstolene. Klageren kan heller ikke i medfør af denne bestemmelse kræve at få udleveret kopi af udsendelsen.

Til § 8

Til stk. 1

Bestemmelsen udvider muligheden for at få nye digitale medieforetagender, der har etableret en digital nyhedstjeneste i form af eksempelvis at udgive netaviser, tekst tv og hjemmesider, omfattet af de presseretlige regler, idet det foreslås, at det fremover bliver Pressenævnet, som skal træffe afgørelse om, hvorvidt sådanne foretagender skal være omfattet af reglerne.

Til stk. 2

Det foreslås i stk. 2, at hvis Pressenævnet har truffet afgørelse om, at det pågældende medieforetagende er omfattet af loven, er det ensbetydende med, at mediet omfattes af reglerne i §§ 5-6, således at det pågældende foretagende over for Pressenævnet skal angive, hvem der er redaktør, ligesom denne skal have den for redaktøren fornødne kompetence. Der kan også for disse foretagender alene være en redaktør, og enhver har således i forbindelse med henvendelse til medieforetagendet krav på at få oplyst, hvem der er redaktør, ligesom ansvaret for manglende eller urigtig angivelse af redaktøren påhviler foretagendet som sådant og redaktøren. Endelig er en urigtig som redaktør angiven person ligeledes ansvarlig, såfremt angivelsen er sket med vedkommendes samtykke.

Til stk. 3

I stk. 3 foreslås det, at Pressenævnets beføjelse til at træffe afgørelse om, hvorvidt for eksempel en netavis skal være omfattet af loven, forudsætter at det pågældende medieforetagende opfylder de materielle betingelser i forslagets § 1, nr. 3. Pressenævnet kan således ikke bestemme, at et foretagende, der kun opererer med en teknisk videreformidling af nyhedsstof uden et minimum af selvstændig bearbejdelse af stoffet eller anden redaktionel indsats i forhold til det formidlede materiale, skal omfattes af reglerne.

Til § 9

Til stk. 1

Det foreslås i stk. 1, at kredsen af mulige ansvarssubjekter som hovedregel begrænses til forfatteren, redaktøren og udgiveren. Bestemmelsen indebærer således, at de almindelige regler om ansvar for medvirken i kriminallovens § 9 ikke finder anvendelse. Bestemmelsen angiver ikke de nærmere betingelser for at drage en eller

flere af de tre nævnte personer til ansvar i forbindelse med hvilke, der henvises til §§ 10-15.

Til stk. 2

I stk. 2 præciseres det, at reglerne vedrørende artikler også finder anvendelse på billeder og lignende fremstillinger.

Til stk. 3

Bestemmelsen i stk. 3 indebærer, at løbesedler, plakater og lignende omfattes af de ansvarsregler, som gælder for det skrift, hvorfra de hidrører, selv om de ikke i sig selv kan betragtes som et periodisk skrift. En unavngiven ulovlig meddelelse på et dagblads "spiseseddel" kan således medføre ansvar for dagbladets redaktør.

Til § 10

Til stk. 1

Formuleringen i stk. 1 indebærer, at subjektive undskyldningsgrunde som manglende tilregnelser eller manglende tilregnelighed kan medføre ansvarsfrihed for forfatteren. Det følger af almindelige kriminalretlige principper, at objektive ansvarsfrihedsgrunde også bør kunne påberåbes af forfatteren. Således vil en sigtelse normalt være straffri ifølge kriminalloven, hvis der føres sandhedsbevis, eller hvis gerningsmanden har handlet i god tro og til berettiget varetagelse af åbenbar almeninteresse. På samme måde vil den omstændighed, at en offentliggørelse af en meddelelse eller et billede af privat karakter ikke er uberettiget, medføre, at handlingen ikke er sanktionsbelagt.

Lovgivningens almindelige regler er alle relevante grønlandske retsregler. Det drejer sig først og fremmest om kriminallovens bestemmelser, men også de immaterialretlige regler samt de almindelige erstatningsregler.

Til stk. 2

I stk. 2 foreslås det, at en artikel skal anses for navngiven, når forfatteren har samtykket i, at artiklen offentliggøres under dennes navn eller billede. Det samme gælder, når artiklen offentliggøres under forfatterens pseudonym eller mærke, og det er alment kendt, hvilken person der anvender det pågældende pseudonym eller mærke.

Angivelsen af navnet skal være så præcis, at det for læseren uden større undersøgelser vil være muligt at identificere forfatteren. Er ophavsmandens fulde navn og adresse anført, er navngivelseskriteriet selvsagt opfyldt. Det samme gælder, selv om adressen ikke er anført, hvis navnet eksempelvis er usædvanligt og artiklens indhold i øvrigt eller andre omstændigheder giver sådanne informationer, at forfatteren let lader sig identificere. Er dette ikke tilfældet, og er navnet almindeligt

forekommende, anses artiklen ikke for navngiven, medmindre særlige forhold i øvrigt bevirker en let identifikation, og dette også må stå klart for forfatteren selv. Som særlige forhold kan nævnes en stillingsbetegnelse, for eksempel journalist C.B., fodboldspiller M.D. eller professor C.N. Det samme vil gælde i offentligheden almindeligt kendte personer med et almindeligt navn, der anføres uden stillingsbetegnelse, når indholdet klart peger på denne person.

En artikel, der i stedet for forfatterens navn og adresse, er ledsaget af et fotografi af den pågældende, skal anses for navngiven, idet forfatteren da må forvente, at han ret let kan identificeres.

Endvidere foreslås det, at navngivelseskravet ligeledes skal anses for opfyldt, når artiklen er skrevet under et pseudonym eller mærke, og det er alment kendt, hvilken person der anvender det pågældende pseudonym eller mærke. I denne situation må det også stå klart for forfatteren selv, at han kan identificeres, hvorfor vedkommende bør være ansvarlig. Det vil næppe være hensigtsmæssigt, hvis personer, der har oparbejdet et af almenheden kendt pseudonym, ansvarsfrit kan begå freds- eller ærekrænkelser, desuagtet alle er bekendt med, hvem der har uøvet krænkelser. Det må i den forbindelse være tilstrækkeligt, at en betydelig del af lokalbefolkningen er vidende om, hvem forfatteren er.

Samtykke til artiklens offentliggørelse under navn med videre er en selvfølgelig forudsætning, og kravet herom skal forstås på samme måde som i andre tilfælde, hvorfor der ikke stilles særlige krav til samtykkets beskaffenhed, for eksempel i form af skriftlighed. Også et stiltiende samtykke kan således være tilstrækkeligt. Hvis en artikel ved en fejltagelse eller mod forfatterens ønske er forsynet med den pågældendes navn eller portræt, anses den ikke for navngiven, hvorfor forfatteren er ansvarsfri.

Således som navngivelse er defineret, kan der forekomme tilfælde, hvor en person, der føler sig krænket, ikke umiddelbart kan identificere den pågældende på en sådan måde, at vedkommende kan udtage stævning mod forfatteren eller anlægge privat kriminalretlig sag mod den pågældende. Bestemmelserne i § 10 skal derfor sammenholdes med reglen i forslaget § 4, hvorefter redaktøren efter anmodning skal give oplysning om identiteten af de personer, der er omfattet af § 10.

Til stk. 3

I stk. 3 foreslås det, at ansvaret skal påhvile alle forfattere til en navngiven artikel, når det ikke fremgår, hvilken del de hver især har forfattet. Der må i øvrigt i sådanne situationer kunne gøres et ansvar gældende over for enhver, der samtykker i at stå som navngiven forfatter til en artikel. Hvis der kun er angivet en forfatter til en artikel, som rent faktisk er skrevet af flere, anses den navngivne forfatter for ansvarlig for hele artiklens indhold. På samme måde vil en angiven forfatter, der som led i sin artikel vælger at bringe et unavngivet fredskrænkende billede, optaget af en anden, være ansvarlig for offentliggørelsen af billedet.

Det almindelige kriminalretlige krav om tilregnelser i forhold til lovovertrædelsen gælder således for forfatteransvaret, og der indføres således ikke med denne bestemmelse et objektivt kriminalretligt ansvar for forfattere, fotografer med videre.

Til stk. 4

Forslagets § 10, stk. 4 vedrører det forhold, at en artikel hidrører fra en juridisk person, såsom en forening, dennes bestyrelse, et selskab eller en anden kollektiv enhed. Det forhold, at bødeansvar for juridiske personer i dag er almindeligt forekommende, kunne tale for at pålægge den kollektive enhed som sådan et kriminalretligt ansvar. Det foreslås i den forbindelse i stk. 4, at ansvaret i sådanne tilfælde bør påhvile medlemmerne af den juridiske persons ledelse, men med mulighed for, tillige, at den kollektive enhed kan være ansvarlig.

Den type juridiske personer, der kan tænkes at være forfattere til artikler, læserbreve med videre, kan være af forskellig art. I nogle tilfælde vil der være tale om egentlige erhvervsvirksomheder eller faglige organisationer, som i indlæg i pressen ønsker at fremføre deres synspunkter, medens det i andre tilfælde vil være mindre foreninger som en andelsboligforening, som er uden en egentlig administrativ ledelse ud over bestyrelsen og dennes medlemmer. Betegnelsen "den juridiske persons ledelse" i stk. 4 dækker begge situationer. Det må således bero på de konkrete omstændigheder, om ansvaret skal placeres hos bestyrelsens enkelte medlemmer og/eller direktionen. Det bemærkes, at bestemmelsen naturligvis som forfatteransvaret i øvrigt, jf. forslagets § 10, stk. 1, forudsætter, at bestyrelsesmedlemmerne og/eller direktionens medlemmer opfylder tilregnelserkravet.

Til stk. 5

Bestemmelsen i forslagets § 10, stk. 5 indebærer, at en tekst, der offentliggøres med et nyhedsbureau som kilde ikke anses for en navngiven tekst i medieretlig forstand. Den ansvarlige for et dagblads offentliggørelse af en sådan tekst er derfor dagbladets redaktør. Bureauets redaktør er ansvarlig for videregivelsen af teksten til dagbladet og for den del af bureauets offentliggørelser, som retter sig direkte til offentligheden, såsom telegrammer eller telefonavisser. Bestemmelsen skyldes, at stof fra nyhedsbureauer nu omfattes af de særlige medieretlige ansvarsregler, når de i lovforslagets § 1, nr. 3, jf. § 8, stk. 1 og 3, nævnte betingelser er opfyldt.

Til § 11

Til stk. 1

Bestemmelsen i forslagets § 11, stk. 1 indebærer, at redaktøren er ansvarlig for indholdet af en unavngiven artikel i skriftet, selv om lovovertrædelsen ikke kan tilregnes redaktøren som forsætlig eller uagtsom. Redaktøren er således ansvarlig på objektivt grundlag. Det vil ofte være en redaktionssekretær, der træffer den konkrete afgørelse om offentliggørelse af en unavngiven artikel, men reglen i § 9, stk. 1, udelukker, at der kan gøres ansvar gældende mod redaktionssekretæren. Til

unavngivne artikler henføres artikler, der slet ikke indeholder oplysning om forfatterens identitet, og artikler, der nok er forsynet med forfatterens navn, billede eller offentligt kendte pseudonym, men hvor dette er sket mod forfatterens vilje. Et falsk læserbrev, hvorved forstås et læserbrev, der er indsendt af en ukendt person og af denne underskrevet med en andens navn, anses, hvis det offentliggøres under dette navn, som en unavngiven artikel. Det samme gælder et læserbrev, som er indsendt og offentliggøres under et opdigtet navn.

Overskrifter, forsidehenvisninger, oversigter over artiklers indhold og lignende må som al overvejende hovedregel anses for at være dele af det unavngivne stof. Hvis forfatteren til en navngiven artikel selv har skrevet den overskrift, hvorunder artiklen offentliggøres, anses overskriften dog for at være en del af den navngivne artikel og således omfattet af § 10. Det samme gælder, hvis overskriften til en navngiven artikel nok er fremstillet af en anden end forfatteren, men hvor overskriften ikke går videre, end der er fuldstændig dækning for i artiklens tekst. Det bør understreges, at redaktørens ansvar begrænses af de objektive ansvarsfrihedsgrunde, der som nævnt i bemærkningerne ovenfor til § 10, stk. 1, kan medføre ansvarsfrihed for forfatteren. Redaktøren vil således normalt være ansvarsfri for offentliggørelsen af en ærefornærmende sigtelse, for hvilken der er ført sandhedsbevis, eller for en ikke uberettiget videregivelse af en meddelelse eller et billede af privat karakter.

Omfattet af redaktøransvaret efter § 11, stk. 1, er også den situation, hvor en artikel, som enten er navn- eller unavngiven, ikke i sig selv indeholder en materiel krænkelse, men hvor tilføjelsen af for eksempel et foto eller en anden artikel af en anden forfatter i samme skrift udgør en ansvarspådragende overtrædelse. Som eksempel kan nævnes det tilfælde, at retten under behandlingen af en kriminalsag nedlægger forbud mod, at der sker offentlig gengivelse af sigtedes navn, stilling eller bopæl. De oplysninger om sigtede, som journalisten efterfølgende giver i en artikel, er ikke så afslørende, at den sigtede kan identificeres alene på grundlag af artiklen, men er der i samme skrift for eksempel et pressefoto af sigtede, kan kombinationen af artiklens oplysninger og fotografiet være tilstrækkeligt til, at sigtede kan identificeres. I dette tilfælde vil redaktøren i medfør af § 11, stk. 1, være ansvarlig for overtrædelsen af navneforbudet.

Til stk. 2

For så vidt angår forslagets § 11, stk. 2 skal det bemærkes, at redaktørens ansvar ikke omfatter tilfælde, hvor forfatteren er ansvarsfri på grund af manglende forsæt eller uagtsomhed.

Til § 12

§ 12 vedrører den situation, at der i et medie citeres artikler eller andet, der hidrører fra et andet massemedie. Bestemmelsen betyder, at hvis citatet er unavngivet, følger redaktørens hæftelse for indholdet af reglen i § 11.

Er artiklen derimod også navngivet i det nye medie, følger det af § 12, at redaktøren er ansvarlig for indholdet, medmindre forfatteren har givet et samtykke, der også omfatter udbredelsen via det nye massemedie. En navngiven forfatter er således ikke uden videre ansvarlig for den videregående udbredelse, der sker i kraft af offentliggørelse i det nye massemedie. Reglen skal ses i sammenhæng med forslaget § 10, stk. 5, sammenholdt med § 11, hvorefter redaktøren for det nye massemedie er ansvarlig for artikler, der offentliggøres som hidhørende fra et navngivet nyhedsbureau, medens nyhedsbureauets redaktør er ansvarlig for bureauets selvstændige offentliggørelser af dets unavngivne artikler.

Til § 13

Bestemmelsen omhandler redaktørens medansvar for indholdet af navngivne artikler, idet det foreslås, at redaktøren skal være medansvarlig for indholdet af en navngiven artikel i skriftet, hvis den med redaktørens vidende er skrevet af en fast medarbejder ved skriftet, hvis den er skrevet efter opfordring af, eller under anden medvirken af redaktøren, eller hvis redaktøren vidste, at indholdet var urigtigt. Bestemmelsen omfatter således ikke tilfælde, hvor redaktøren ikke ved, om en ærekrænkende sigtelse er sand eller usand. Forfatteren vil være den nærmeste til at føre sandhedsbevis for en sigtelse, der udbredes i en navngiven artikel.

Til § 14

Bestemmelsen omhandler gengivelse af udtalelser i interviews, referater med mere. Efter kriminalloven kan en person ifalde et kriminalretligt ansvar for selve fremsættelsen af visse ytringer. Bestemmelsen i § 14 fører til, at den, der har fremsat en ytring, der er omfattet af kriminalloven, under visse betingelser også kan drages presseretligt til ansvar for gengivelsen.

Forslaget indebærer således, at den navngivne meddeler eller kilde inddrages som presseretligt ansvarssubjekt og i givet fald som sådant ifalder medansvar for sine i pressen offentliggjorte udtalelser sammen med den angivne forfatter af den artikel, hvori udtalelserne er gengivet, jf. reglerne i § 10, eller, hvis artiklen er unavngiven, sammen med redaktøren, jf. § 11.

Den, der føler sig krænkede, kan i overensstemmelse med gældende ret i et privat søgsmål efter eget valg rette sagen mod både fremsætteren og forfatteren eller redaktøren eller mod en af dem.

Det er imidlertid en forudsætning for et sådant medansvars indtræden, at en udtalelse er gengivet korrekt, og at udtalelsens ophavsmand har godkendt, at udtalelsen gengives navngiven. Sidstnævnte betyder, at den pågældende også skal have været indforstået med offentliggørelsen. Bevisbyrden for, at disse betingelser er opfyldt, påhviler forfatteren eller redaktøren. Hvis bevisbyrden ikke kan løftes, kan ansvar alene pålægges disse eller en af disse.

Det skal i den forbindelse bemærkes, at selv om en journalist formelt er ansvarlig efter hovedreglen i lovforslagets § 10 om ansvaret for den navngivne forfatter, vil denne undertiden kunne være ansvarsfri på grund af udtalelsens nyheds- og informationsværdi, der altså i visse tilfælde vil kunne føre til, at den pågældende findes ansvarsfri. Denne ansvarsfritagelsesgrund er naturligvis ikke begrænset til forfatteren, det vil sige journalisten, men vil efter omstændighederne også finde anvendelse i relation til redaktøren eller den, der citeres for en udtalelse.

Til § 15

Til stk. 1

Bestemmelsen pålægger udgiveren ansvar for skriftets indhold i situationer, hvor der ikke kan gøres ansvar gældende mod redaktøren efter §§ 11-13.

Det foreslås, at udgiveren må være ansvarlig i stedet for redaktøren i alle de tilfælde, hvor der ikke kan gøres ansvar gældende mod denne, hvad enten det skyldes manglende eller ukorrekt angivelse af redaktøren, eller det skyldes redaktørens manglende tilknytning til Grønland eller manglende tilregnelighed. Dette begrundes med, at der er tale om omstændigheder, som udgiveren har mulighed for at sikre sig mod.

Til stk. 2

Hvis udgiveren er en juridisk person, er denne som sådan ansvarlig.

Til § 16

Der er, i de almindelige bemærkninger ovenfor, redegjort for de væsentligste relevante forskelligheder mellem ansvarsreglerne for de periodiske skrifter og de ansvarsregler, som foreslås indført for radio- og tv-udsendelser.

Til stk. 1

Afgrænsningen i forslagets § 16, stk. 1 foretages i forhold til kredsen af mulige ansvarssubjekter svarer til afgrænsningen i § 9, stk. 1. Afgrænsningen er imidlertid foretaget under hensyn til, at forfatterbegrebet antages at være for snævert, når det drejer sig om indholdet af radio- og tv-udsendelser. Kredsen af ansvarlige personer er derfor udvidet, så den, som ved periodiske skrifter, omfatter forfatteren til en tekst, men tillige også den, der fremsætter en udtalelse. Ansvar for radio- og tv-udsendelsers indhold svarer således til ansvaret for materielle presselovsovertrædelser i tekster og udtalelser. Kredsen af ansvarssubjekter omfatter også ligesom ved periodiske skrifter redaktøren samt, i stedet for udgiveren, radio- eller tv-foretagendet. Bestemmelsen indebærer, at de almindelige regler om ansvar for medvirken efter kriminalloven ikke finder anvendelse, dog undtaget den i forslagets § 20, stk. 2, nævnte situation. Bestemmelsen angiver ikke de nærmere

betingelser for at drage et eller flere af de mulige ansvarssubjekter til ansvar i forbindelse med hvilke der henvises til §§ 17-23.

Til stk. 2

I overensstemmelse med forslaget § 9, stk. 2 foreslås det i § 16, stk. 2, at de særlige ansvarsregler for tekster og udtalelser i radio- og tv-udsendelser finder tilsvarende anvendelse på film, billeder og lignende.

For så vidt angår indenlandske periodiske skrifter fastsætter bestemmelsen i forslaget § 9, stk. 3 jo, at løbesedler, plakater og opslag med videre anses for bestanddele af det skrift, hvortil de henviser, eller hvorfra de hidrører. Denne bestemmelse foreslås indsat for at sikre, at de nævnte løbesedler med videre omfattes af ansvarsreglerne for det periodiske skrift, hvorfra de hidrører, idet de ellers ofte ikke vil blive for periodiske skrifter. En tilsvarende bestemmelse anses ikke for nødvendig, for så vidt angår radio- og tv-udsendelser, idet indholdet heri altid vil være omfattet af ansvarsreglerne for radio- og tv. Det gælder således også i det tilfælde, hvor et klip af en udsendelse vises som foromtale eller reklame for den egentlige udsendelse, som skal sendes på et senere tidspunkt.

Til § 17

Til stk. 1

Bestemmelsen vedrører ansvaret for tekster og korresponderer dermed med forslaget § 10 om forfatterens ansvar for tekster i periodiske skrifter.

Med hensyn til radio- og tv-udsendelser skal det bemærkes, at disse kan forekomme dels som direkte transmissioner af arrangementer uden for radio- og tv-foretagendets regi i form af eksempelvis politiske møder, gudstjenester, sportsstævner og lignende eller i foretagendets eget regi såsom interviews og samtaler i studiet, ligesom der kan være tale om udsendelse af programmer, som kortere eller længere tid før udsendelsen er optaget på bånd eller har været opbevaret elektronisk i form af såkaldte forskudte udsendelser.

I radioudsendelser fremføres tekster ved oplæsning, hvilket normalt også er tilfældet i tv-udsendelser, men i forhold til sidstnævnte kan det imidlertid forekomme, at en tekst fremføres på en sådan måde, at seerne kan aflæse den på skærmen.

En tekst, der oplæses, kan være skrevet med henblik herpå, hvilket typisk vil være tilfældet med journalistiske manuskripter, der oplæses af en studievært og med speakertekst, der binder flere indslag sammen, eller som gør opmærksom på et kommende indslag. Men teksten kan også være skrevet med henblik på andre formål end oplæsningen i radio eller tv. Således kan der i en udsendelse indgå oplæsning af en bog, ligesom sangtekster, dramatiske værker med mere kan være grundlag for udsendelser på det kunstneriske område.

I alle disse tilfælde medfører bestemmelsen i forslagets § 17, stk. 1, at forfatteren er ansvarlig for tekstens indhold efter lovgivningens almindelige regler, jf. forslagets § 10, stk. 1, og bemærkningerne hertil, hvis vedkommende har givet samtykke til tekstens udsendelse. Dette gælder dog ikke, når der er givet forfatteren tilsagn om anonymitet. Bestemmelsen vil få størst praktisk betydning for de tekster, der er skrevet med henblik på oplæsning i en radio- eller tv-udsendelse. I disse situationer vil bestemmelsen betyde, at tekstens forfatter får samme retsstilling som forfatteren til en artikel i et periodisk skrift, jf. først og fremmest § 10. For så vidt angår romaner, digte, dramatiske værker, tekster af fagligt eller videnskabeligt indhold med mere, vil disse normalt have en mere selvstændig karakter, der altså er mere eller mindre uafhængig af radio- eller tv-udsendelsen. Forfatteren af en bog med retsstridigt indhold kan normalt drages til ansvar for bogens indhold, hvad enten dette udsendes i radio eller tv. Det forhold, at radio- eller tv-udsendelsen henleder den krænkede persons eller myndighedernes opmærksomhed på bogen, bringer ikke i sig selv bogens indhold ind under de medieretlige ansvarsregler. Men hvis bogen hidtil har levet en temmelig ubemærket tilværelse, og hvis det gøres gældende, at radio- eller tv-udsendelsen i væsentlig omfang har forøget skadevirkningen af bogens retsstridige indhold, vil forfatteren kunne være ansvarlig herfor under de i § 17, stk. 1, nævnte situationer.

Som nævnt ovenfor, kan det forekomme, at en tekst fremføres på en sådan måde, at seerne kan læse den på skærmen. Dette er tilfældet ved undertekster i form af oversættelser og tekster for hørehæmmede, skilte på skærmen og situationer, hvor der zoomes ind på en bestemt tekst, så denne fremtræder med tilstrækkeligt store typer til at være læsbar. Ansvar for sådanne tekster vil i almindelighed blive fastlagt efter forslagets § 17, stk. 1.

Bestemmelsen i § 17, stk. 1, om ansvaret for tekster skal imidlertid sammenholdes med reglerne i § 20, stk. 2, der omhandler ansvarsplaceringen ved direkte transmissioner af offentlige møder eller andre aktuelle begivenheder. I forbindelse med sådanne udsendelser kan der ifaldes et kriminalretligt ansvar efter lovgivningens almindelige regler. Dette indebærer navnlig, at anonymitet ikke er ansvarsfrihedsgrund, og at kriminallovens regler om medvirken finder anvendelse.

Til stk. 2

I de tilfælde, hvor radio- eller fjernsynsforetagendet har givet forfatteren til en tekst tilsagn om anonymitet, vil redaktøren være ansvarlig for tekstens indhold, selv om lovovertrædelsen ikke kan tilregnes redaktøren som forsætlig eller uagtsom, jf. bestemmelsen i forslagets § 17, stk. 2. Redaktørens objektive ansvar gælder dog, som ovenfor nævnt, ikke ved direkte transmissioner af offentlige møder med videre, jf. forslagets § 20, stk. 2.

Til stk. 3

Som det fremgår foreslås det, at ansvarsreglerne i stk. 1 og stk. 2 skal finde anvendelse på teksters indhold, hvad enten teksterne fremføres i direkte eller i forskudte udsendelser. For så vidt angår tekster, der fremføres i forskudte

udsendelser, foreslås det i stk. 3, at redaktøren endvidere er ansvarlig for tekstens indhold, hvis forfatteren ikke har givet samtykke til, at teksten udsendes, eller i overensstemmelse med de for trykte skrifter foreslåede regler, jf. § 11, stk. 2, hvis ansvar ikke kan gøres gældende mod forfatteren på grund af dennes manglende tilknytning til Grønland eller manglende tilregnelighed.

Endelig foreslås det i forslagets § 17, stk. 3, at supplere redaktørens ansvar med en bestemmelse om, at redaktøren også er ansvarlig i de tilfælde, hvor en tekst ikke kan henføres til en bestemt forfatter, fordi forfatterens identitet er opdigtet eller falsk.

Til § 18

Bestemmelsen vedrører ansvaret for indholdet af udtalelser, der fremsættes i forskudte udsendelser.

Når der i forslagets §§ 18-20 tales om den, der fremsætter en udtalelse, skal dette forstås som den person, som fremsætter en selvstændig udtalelse. Den, der alene oplæser en andens tekst eller på anden måde i udsendelsen formidler, hvad en anden har skrevet eller sagt, omfattes derfor ikke af udtrykket formuleringen, jf. også forslagets § 22, hvorefter den, der oplæser eller på anden måde formidler en tekst eller udtalelse, ikke er ansvarlig for tekstens eller udtalelsens indhold.

Der kan endvidere tænkes den situation, at flere personer fremsætter den samme udtalelse. Det kan eksempelvis forekomme på den måde, at journalisten som optakt til et interview selvstændigt fremsætter en ansvarsbelagt udtalelse, og hvis den interviewede derefter gentager og måske uddyber udtalelsen, har både journalisten og den interviewede fremsat en udtalelse, således at begge vil kunne drages til ansvar for udtalelsens indhold.

Til stk. 1

Det foreslås i forslagets § 18, stk. 1, at den, der fremsætter en udtalelse i en forskudt udsendelse, er ansvarlig for udtalelsens indhold efter lovgivningens almindelige regler, jf. bemærkningerne til § 10, stk. 1. Den pågældende er dog ansvarsfri, hvis vedkommendes identitet ikke fremgår af udsendelsen, eller vedkommende ikke har givet samtykke til, at udtalelsen udsendes. I disse situationer sidestilles udtalelsen med en unavngiven artikel i et periodisk skrift, jf. § 10, stk. 2. Den særlige karakter af radio- og tv-udsendelser nødvendiggør dog muligheden for en tredje ansvarsfrihedsgrund, som der ikke er behov for ved periodiske skrifter. En person, der får lejlighed til at fremsætte en udtalelse i radio eller tv, kan tænkes ikke at have indflydelse på, om vedkommendes identitet vil fremgå af udsendelsen. Den pågældende person udtaler sig derfor måske i tillid til, at vedkommendes identiteten ikke vil fremgå af udsendelsen, og at udtalelsen derfor som anonym ikke kan pådrage vedkommende et kriminalretligt ansvar. Men anonymitet har i forbindelse med radio- og tv-udsendelser en anden beskaffenhed end ved artikler i periodiske skrifter. Artiklen er anonym, hvis den ikke er forsynet med forfatterens navn. Men en udtalelse i radio eller fjernsyn er ikke nødvendigvis anonym, fordi der ikke sættes

navn på den, der fremsætter udtalelsen. Den pågældendes identitet kan således alligevel identificeres, fordi stemmen bliver genkendt, eller fordi personens ansigtstræk eller skikkelse vidner om, hvem vedkommende er. Det foreslås derfor, at den, der fremsætter en udtalelse i en forskudt udsendelse, heller ikke er ansvarlig for udtalelsens indhold, hvis der er givet den pågældende tilsagn om at medvirke uden at kunne identificeres, og der er truffet rimelige foranstaltninger til sikring heraf. Er disse betingelser opfyldt, foreslås det, at det ikke skal kunne medføre ansvar for den, der fremsætter udtalelsen, at vedkommende alligevel bliver genkendt.

Karakteren af de foranstaltninger, der skal sikre den medvirkende mod at kunne identificeres, må afhænge af de konkrete omstændigheder. Ved radioudsendelser kan de bestå i eksempelvis forvrængning af den pågældendes stemme. I forbindelse med tv-udsendelser kan de bestå i, at den pågældende kun er fotograferet bagfra eller i silhuet, eventuelt i forbindelse med forvrængning af stemmen og andre former for sløring. Generelt må det antages, at jo mere kendt den medvirkende er, desto mere indgribende skal foranstaltningerne være for at medføre anonymitet som ansvarsfrihedsgrund for den pågældende.

Ansvar for den, der fremsætter en udtalelse, forudsætter som nævnt, at den pågældende har givet samtykke til, at udtalelsen udsendes. Den samme forudsætning opstilles for forfatterens ansvar for en navngiven artikel i et periodisk skrift. Samtykke skal forstås på samme måde som i andre tilfælde, hvor der ikke stilles særlige krav til samtykket, for eksempel i form af skriftlighed. Også et stiltiende samtykke kan således være tilstrækkeligt.

Til stk. 2

Hvor betingelserne svigter for at lægge ansvaret for udtalelsens indhold på den person, der fremsætter udtalelsen, følger det af forslaget § 18, stk. 2, at redaktøren er ansvarlig for udtalelsens indhold, selv om lovovertrædelsen ikke kan tilregnes redaktøren som forsætlig eller uagtsom.

Redaktøren er på samme måde ansvarlig for indholdet af en navngiven udtalelse i en forskudt udsendelse, hvis ansvar ikke kan gøres gældende mod den, der har fremsat udtalelsen, på grund af den pågældendes urigtige oplysninger om sin identitet, manglende tilknytning til Grønland eller manglende tilregnelighed.

Til § 19

Bestemmelsen omhandler ansvaret for indholdet af en tekst eller udtalelse, som har været bragt navngiven i et andet massemedie. Det kan være oplæsning af et telegram fra et nyhedsbureau eller af en avisartikel, eller det kan være gengivelse af en tekst, der har været fremført i, eller en udtalelse, der har været fremsat i en udsendelse fra et andet radio- eller tv-foretagende.

Paragraffens 1.-3. pkt. svarer til, hvad der i § 12 er fastsat for periodiske skrifter, der henvises til denne bestemmelse og bemærkningerne hertil.

Bestemmelsen i 4. pkt. fastslår, at en tekst, der offentliggøres med et nyhedsbureau som eneste kilde, ikke anses for at være navngiven, se § 10, stk. 5, og bemærkningerne hertil.

Til § 20

Paragraffen handler om udtalelser fremsat i direkte udsendelser. Det kan være en udtalelse fremsat i et af radio- eller fjernsynsforetagendet arrangeret interview eller diskussionsmøde eller lignende, jf. stk. 1, eller det kan være en udtalelse fremsat under et politisk møde, en gudstjeneste eller et andet arrangement, der transmitteres direkte, jf. stk. 2.

En handling i form af gestus, mimik og lignende kan være udtryk for en meningsstilkendegivelse, jf. for eksempel kriminallovens bestemmelse om ringeagtsytringer i form af "fornærmelige handlinger", og vil da være omfattet af begrebet udtalelse.

Udtrykket "den, der fremsætter en udtalelse" er omtalt i bemærkningerne til § 18, hvortil henvises.

Til stk. 1

I bestemmelsens stk. 1 fastslås, at den, der fremsætter en udtalelse i en direkte udsendelse, er ansvarlig efter lovgivningens almindelige regler. Se i øvrigt bemærkningerne til § 10, stk. 1, om ansvar efter almindelige regler. Den, der fremsætter en udtalelse i en direkte udsendelse, er dog ansvarsfri, hvis der er givet den pågældende tilsagn om at medvirke uden at kunne identificeres, og der er truffet rimelige foranstaltninger til sikring heraf. I sidstnævnte tilfælde er redaktøren ansvarlig for udtalelsens indhold, selv om lovovertrædelsen ikke kan tilregnes redaktøren som forsætlig eller uagtsom.

Den nærmere beskaffenhed af de tiltag, der skal sikre den medvirkende mod at kunne identificeres, er omtalt i bemærkningerne til § 18, hvortil henvises.

Redaktøren er derudover efter stk. 1, 3. pkt., ansvarlig for indholdet af en udtalelse i en direkte udsendelse, hvis ansvar ikke kan gøres gældende mod den, der har fremsat udtalelsen, på grund af den pågældendes urigtige oplysninger om sin identitet, manglende tilknytning til Grønland eller manglende tilregnelighed.

Til stk. 2

Bestemmelsen i stk. 2 vedrører ansvaret for tekster og udtalelser, der fremføres eller fremsættes i direkte transmissioner i radio og fjernsyn af offentlige møder eller andre aktuelle begivenheder. Bestemmelsen er navnlig begrundet i, at radio- og tv-foretagendet, det vil sige dets redaktør og ansatte, i almindelighed ikke har nogen indflydelse på indholdet af tekster og udtalelser, der fremføres eller fremsættes i disse udsendelser. Ofte har de heller ikke mulighed for at vide, hvem der "optræder"

i udsendelsen. På denne baggrund og for at mindske risikoen for eventuelle misbrug af den direkte udsendelsesform foreslås det, at de almindelige kriminalretlige ansvarsregler, blandt andet de almindelige regler omkring medvirken, skal gælde for denne form for direkte udsendelser.

Til § 21

Til stk. 1

Bestemmelsens stk. 1 beskriver de situationer, hvor redaktøren er medansvarlig for indholdet af en tekst eller en udtalelse som nævnt i § 17, stk. 1, § 18, stk. 1 og § 20, stk. 1. Bestemmelsen svarer til, hvad der i § 13, stk. 1, er fastsat for periodiske skrifter. Dog medfører radio- og tv-udsendelsers særlige karakter, at det ved direkte udsendelser er en yderligere betingelse for dette medansvar, at redaktøren vidste, at teksten ville blive udsendt, eller at udtalelsen ville blive fremsat.

Til stk. 2

Bestemmelsens stk. 2 har til hensigt at sikre, at det ikke alene er den, der udtaler sig, og som er lovet anonymitet, der skal bære risikoen for, at radio- eller tv-foretagendet har truffet rimelige foranstaltninger til sikring af anonymiteten. I stk. 2 foreslås i forbindelse med sådanne situationer et medansvar på objektive grundlag for redaktøren både for så vidt angår forskudte og direkte udsendelser.

Til § 22

Bestemmelsen vedrører formidling i form af blandt andet oplæsning af tekster og udtalelser. Den skal ses i lyset af, at radio- og tv-udsendelser ofte har en helt anden karakter end periodiske skrifers indhold. I mange udsendelser er der tale om to led, således at en forfatter har skrevet en tekst, som læses op eller på anden måde formidles, en speaker oplæser en meddelelse, som en journalist har skrevet, en skuespiller oplæser et digt, en novelle eller en roman, som en anden har skrevet, ligesom en sanger synger en sang, som bygger på en andens ord, eller radio- eller tv-teatret opfører en dramatikers skuespil. Det er ligeledes særligt for radio- og tv-udsendelser, at udtalelser ofte fremsættes i en dialog eller en diskussion. For så vidt angår førstnævnte tilfælde kan nævnes en journalists interview med en politiker, videnskabsmand, embedsmand, kulturpersonlighed eller andre, medens en diskussion ofte har karakter af en rundbordssamtale kendetegnet med en vis mangfoldighed af ord- og meningsudvekslinger. De i §§ 16-21 foreslåede ansvarsregler medfører, at ansvaret for de oplæste eller på anden måde formidlede tekster påhviler enten forfatteren eller redaktøren, medens ansvaret for udtalelser fremsat i et interview eller under en diskussion påhviler den, der har fremsat udtalelsen, eller redaktøren. I § 22 foreslås det, at formidleren, det være sig oplæseren, speakeren, sangeren, skuespilleren, den interviewende journalist, diskussionens ordstyrer eller lignende, ikke er ansvarlig for tekstens eller udtalelsens indhold. Ansvarsfriheden omfatter dog ikke tilfælde, hvor formidleren fremsætter en

selvstændig udtalelse med et kriminalretligt ansvarsbelagt indhold. I sidstnævnte tilfælde beror det på bestemmelserne i §§ 18 og 20, om formidleren eller redaktøren er ansvarlig for udtalelsens indhold. Hvis en udtalelse ved klipning eller andre ændringer får et andet indhold end i den oprindeligt fremsatte form, vil ansvarsplaceringen bero på, om de foretagne ændringer vedrører udtalelsens ansvarsbelagte indhold. Hvis dette ikke er tilfældet, er den, der fremsatte udtalelsen, ansvarlig for dennes indhold. Hvis udtalelsen har fået et ansvarsbelagt indhold på grund af de foretagne ændringer, er det reelt den person eller de personer, der har foretaget ændringerne, som har fremsat en udtalelse med de ansvarsbelagte indhold, og også den situation skal derfor vurderes efter ansvarsbestemmelserne i §§ 18 og 20. Forholdet kan i øvrigt sammenlignes med, at et periodisk skrift bringer en navngiven artikel, som en redaktionssekretær har ændret og derved givet et retsstridigt indhold, eller at en navngiven artikel med et retmæssigt indhold forsynes med en retsstridig overskrift. Der henvises i den forbindelse også til bemærkningerne til § 11.

Det bør i den forbindelse bemærkes, at KNR og indehaveren af en tilladelse til radio- og tv-virksomhed i medfør af § 16 i den gældende landstingsforordning om radio- og tv-virksomhed er forpligtet til at udsende meddelelser af beredskabsmæssig betydning til befolkningen efter regler fastsat af Landsstyret. KNR og indehaveren af en sendetilladelse vil ikke kunne gøres ansvarlig for indholdet af sådanne meddelelser af beredskabsmæssig betydning. De pågældende radio- og tv-foretagende må altså i denne sammenhæng betragtes som formidlere med den virkning, at disse er ansvarsfri efter bestemmelsen i forslagets § 22. Ansvarsfriheden gælder dog ikke, hvis det pågældende foretagende fremsætter en selvstændig meddelelse med et ansvarsbelagt indhold.

Til § 23

Bestemmelsen er identisk med § 15 bortset fra, at radio- eller tv-foretagendet træder i stedet for udgiveren.

Til § 24

Bestemmelsen omhandler de massemedier, som er nævnt i forslagets § 1, nr. 3. Der er i bemærkningerne til § 1, nr. 3 redegjort for, hvilke betingelser disse massemedier skal opfylde for at blive omfattet af det medieretlige ansvarssystem. Da nogle af dem har afgørende lighedspunkter med indenlandske periodiske skrifter, medens andre har størst lighed med radio- og tv-udsendelser, foreslås det i § 24, at ansvaret for indholdet af disse massemedier ifaldes efter reglerne i §§ 9-15 eller §§ 16-23 afhængig af massemediets karakter.

Til § 25

Det foreslås, at lovgivningens almindelige ansvarsregler skal finde anvendelse, hvis der er tale om grovere overtrædelse, der er nævnt i bestemmelsen. Nævnt er kriminallovens § 11 om landsforræderi, § 12 om spionage, § 13, stk. 1 om landsskadelig virksomhed, § 14, stk. 1 om oprør, § 15, stk. 1 om valgkrænkelse, § 34 om pengefalsk, § 37 om mærkefalsk, § 39 om brandstiftelse, § 40 om driftsforstyrrelse, § 40a om kapring af luftfartøj, § 51 om voldtægt, § 53 om kønsligt forhold til børn, § 57, stk. 1 om manddrab, § 61 om prisgivelse af menneskeliv og § 64 om uforsvarlig omgang med farlig ting.

Bestemmelsen betyder således, at også andre end forfatteren og redaktøren kan drages til ansvar. Derudover kan flere personer drages til ansvar samtidigt, idet kriminallovens almindelige regler om medvirken vil finde anvendelse, ligesom eventuel anonymitet ikke medfører ansvarsfrihed.

Bestemmelsen betyder altså, at visse grovere overtrædelser skal bedømmes efter kriminallovens bestemmelser, selv om overtrædelserne finder sted gennem indholdet af et massemedie.

Den foreslåede regel omfatter materielle pressedelikter (presseforbrydelser), der ellers i princippet kunne reguleres af det presseretlige ansvarssystem, men hvor behovet for at kunne pålægge ansvar efter lovgivningens almindelige ansvarsregler begrundes i overtrædelsens grovhed. I den juridiske litteratur forstås begrebet "materielt pressedelikt" almindeligvis som den situation, at en lovovertrædelse manifesterer sig i den del af indholdet i et periodisk skrift, som retter sig til hele det pågældende skrifts læserkreds eller dog til en større ubestemt gruppe inden for læsekredsen, og hvor lovovertrædelsen kan erkendes gennem læsning af skriftet. Det er således et krav at lovovertrædelsen begås gennem ytringen i skriftet. Betegnelsen omfatter med andre ord ulovligheder og krænkelse, der fuldbyrdes ved publicering i massemedierne. Der er derimod ikke tale om et materielt pressedelikt, hvis en allerede fuldbyrdet lovovertrædelse efterfølgende spredes til læserkredsen, uden at denne udbredelse i sig selv er kriminaliseret. Det skal samtidig bemærkes, at lovovertrædelser, der vedrører den ydre form, eller selve det, at der udsendes et skrift, som ikke opfylder nogle formelle krav såsom angivelse af trykkested, fortsat falder uden for det medieretlige ansvarssystem.

Til § 26

Til stk. 1

Bestemmelsen foreslår en fælles hæftelsesregel for alle massemedier, der omfatter alle bøder og sagsomkostninger, der idømmes efter dette lovforslags ansvarsfordelingsregler. Bestemmelsen begrundes i hensynet til at beskytte individets fred og ære og samfundets pligt til at sikre en tilstrækkelig retsbeskyttelse.

Til stk. 2

I bestemmelsens stk. 2 foreslås det, at der ved fastsættelsen af bødeansvaret særligt skal lægges vægt på, om overtrædelse er begået under omstændigheder, der kendetegner forholdet særlig groft, og der ikke er handlet med henblik på varetagelse af nogen almen interesse, ligesom der skal lægges vægt på den økonomiske vinding, som ved lovovertrædelsen er opnået eller var tilsigtet.

Til § 27

Bestemmelsen omhandler ansvar for annoncer og reklamer og undtager således disse fra det særlige medieretlige ansvarssystem, idet de samme hensyn ikke gør sig gældende for så vidt angår indholdet af annoncer. Kan det ikke oplyses, hvem der mod betaling har indrykket annoncen, er redaktøren ansvarlig på objektivt grundlag.

Til stk. 1

Det fastslås i § 27, stk. 1, at både den, der lader en annonce indrykke, og den, der bistår hermed, er ansvarlig for annoncens indhold efter lovgivningens almindelige regler, herunder reglerne om tilregnelse og om medvirken. Det gælder, hvad enten annoncen indeholder navn på den, der har indrykket den, eller det er en anonym, typisk en billet mrk.-annonce. Det gælder også, hvad enten annoncen er en gratis annonce eller indrykkes mod betaling. Den, der bistår med at lade en annonce indrykke, vil ofte være et annonce- eller reklamebureau.

Til stk. 2

Ifølge stk. 2 er redaktøren medansvarlig for indholdet af annoncen efter lovgivningens almindelige regler. Der ligger heri, at andre til massemediet knyttede personer ikke kan drages til ansvar efter kriminallovens regler om medvirken. At redaktøren er ansvarlig efter lovgivningens almindelige regler, indebærer, at redaktøren ikke er ansvarlig på objektivt grundlag, således som det er tilfældet for dele af det redaktionelle stof.

Det skal i den forbindelse bemærkes, at redaktøren efter forslaget § 6 har pligt til efter anmodning at give enhver, der har retlig interesse heri, oplysninger, der kan identificere nærmere angivne annoncer og identificere den person, der har ladet en annonce indrykke. Opfylder redaktøren ikke sin oplysningspligt efter § 6, er denne ansvarlig for annoncens indhold, selv om lovovertrædelsen ikke kan tilregnes redaktøren som forsætlig eller uagtsom.

Til § 28

Bestemmelsen foreskriver, at det er Rigsadvokaten, der bestemmer, om der af det offentlige skal rejses tiltale i anledning af indholdet af et massemedie, der er omfattet af lovforslaget. Denne påtalekompetence fraviger de almindelige påtaleregler i retsplejeloven og er navnlig begrundet i hensynet til ensartethed i påtalepraksis. Der vil imidlertid være tale om en videreførelse af den gældende retstilstand på området.

Til § 29

Bestemmelsen fastlægger, hvem der bærer erstatningsansvaret for indholdet af et indenlandsk periodisk skrift.

Bestemmelsen indebærer, at erstatningsansvar for indholdet af et indenlandsk periodisk skrift påhviler dem, der kan pådrage sig et kriminalretligt ansvar, således at kredsen af ansvarssubjekter er den samme, og placeringen af ansvar på et eller flere af de mulige ansvarssubjekter sker efter samme regler, som når det drejer sig om at gøre et kriminalretligt ansvar gældende. Der ligger ikke i bestemmelsen, at kun handlinger, der kan medføre foranstaltning efter kriminalloven, kan medføre erstatningsansvar. Spørgsmålet om hvor vidt en artikel eller lignende i et periodisk skrift kan medføre erstatningsansvar, beror på, om indholdet efter grønlandsk rets almindelige erstatningsregler er retsstridigt.

Et erstatningsansvar efter de ovennævnte regler er ensbetydende med, at ansvaret helt overvejende alene pålægges redaktøren og forfatteren, således for eksempel udgiveren ikke ifalder et principansvar, men hæfter for erstatningsbeløbet, der måtte blive idømt redaktøren.

Til § 30

Bestemmelsen betyder, at udgiveren hæfter for erstatningsbeløb og sagsomkostninger idømt redaktøren af et periodisk skrift på grund af skriftets indhold, og der kan søges fyldestgørelse gennem udlæg hos udgiveren på grundlag af dommen over redaktøren. Sidstnævnte gælder, selv om udgiveren ikke har været inddraget under retssagen om erstatningsansvaret. Denne hæftelsespligt for udgiveren omfatter også erstatninger og sagsomkostninger idømt forfatteren og en eventuel meddeler, hvad enten disse er medarbejdere ved skriftet, eller dette ikke er tilfældet. Bestemmelsen fastslår, at udgiveren hæfter umiddelbart, hvilket indebærer, at udgiverens hæftelse fortsat svarer til, hvad der gælder for en selvskyldnerkautionist. Det følger af almindelige retsgrundsætninger, at udgiveren har regresadgang mod den, der efter lovforslagets § 29 er erstatningsansvarlig.

Til § 31

Bestemmelsen er parallel med § 29 og fastslår, at også for radio- og tv-udsendelser påhviler erstatningsansvaret dem, der kan straffes for udsendelsernes indhold. Kredsen af ansvarssubjekter og de nærmere betingelser for at pålægge et eller flere af disse erstatningsansvar er således i overensstemmelse med forslagets bestemmelser om idømmelse af foranstaltninger for radio- og tv-udsendelser.

Til § 32

Bestemmelsen betyder, at KNR eller foretagender, der efter landstingsforordningen om radio- og tv-virksomhed har tilladelse til radio- og tv-virksomhed hæfter umiddelbart for det erstatningsansvar, der påhviler en navngiven journalist, tekstforfatter, fotograf med videre eller redaktøren.

Til stk. 1

Bestemmelsens stk. 1, er identisk med hæftelsesreglen i § 30, idet dog ordet udgiveren er erstattet af KNR og foretagender, der har tilladelse til radio- eller tv-virksomhed efter landstingsforordning om radio- og tv-virksomhed.

Til stk. 2

Bestemmelsens stk. 2 begrænser erstatningsansvar forvoldt i forbindelse med direkte transmissioner af offentlige møder eller af aktuelle begivenheder, hvilket skyldes, at det næppe med rimelighed kan forventes, at et radio- eller tv-foretagende har fuld kontrol over, hvordan de pågældende transmissioner udvikler sig rent indholdsmæssigt, ligesom foretagendet ikke har mulighed for at klippe ansvarspådragende indhold ud af direkte transmissioner.

Til § 33

Bestemmelsen skal sammenholdes med forslaget § 24, hvorefter kriminalretligt ansvar for indholdet af de massemedier, der er nævnt i § 1, nr. 3, pålægges efter reglerne i §§ 9-15 eller §§ 16-23 afhængig af massemediets karakter. § 33 medfører, at erstatningsansvar for indholdet og udbredelsen af disse massemedier pålægges efter de samme regler.

Til § 34

Til stk. 1

Forslagets § 34, stk. 1 udgøres af en generalklausul, hvorefter massemediernes indhold og handlemåde skal være i overensstemmelse med god presseskik. Bestemmelsen omfatter alle de i lovudkastets § 1, nr. 1-3, nævnte massemedier.

I overensstemmelse med nyere lovgivning på andre områder, er en sådan generalklausul ikke blot en programmerklæring, men tillige en materiel regel, som er egnet til at danne grundlag for retsudviklingen. Klausulen skal ses som en retlig standard med det særkende, at den sammenfatter en række forskelligartede tilfælde i en enkelt generelt affattet regel, som kan supplere og korrigere mere specielle regler eller eventuelt stå helt alene.

Placeringen af denne standard, som jo ikke nærmere angiver, hvad der skal forstås ved "god presseskik" betyder, at det overlades til Pressenævnet, som det klageorgan der skal håndhæve de etiske regler, inden for normens rammer at skønne, om der i et

konkret tilfælde er sket offentliggørelse i strid med god presseskik. Skønnet vil endvidere ikke inden for disse rammer være ganske ubundet, idet de vejledende etiske regler skal være grundlaget for det nærmere indhold af begrebet "god presseskik". Klageorganets opgave skal som hidtil for Pressenævnets vedkommende være at udtale sig om, hvorvidt det indklagede massemedie har optrådt i strid med god presseskik. Klageorganets praksis vil herefter være et væsentligt bidrag til at udbygge og konkretisere indholdet af de generelle principper, som er grundlaget for generalklausulens norm om "god presseskik". De vejledende regler om god presseskik er gengivet som bilag til bemærkningerne.

Formuleringen af den retlige standard om god presseskik er i øvrigt knyttet til massemediernes indhold og handlemåde. Heri ligger, at massemediernes ud fra en samlet vurdering skal have handlet i overensstemmelse med god presseskik. Ordet "indhold" sigter således ikke udelukkende til indholdet eller ordlyden af en tekst eller et billedes "objektive" udsagn, men også til måden og formen, hvorpå indholdet fremtræder eller vises. Selve fremtrædelsen af en artikel eller dennes overskrift sammenholdt med teksten i øvrigt eller filmklippet skal være i overensstemmelse med god presseskik. Ordet "handlemåde" relaterer sig navnlig til den fremgangsmåde, som pressen har anvendt ved fremskaffelsen af oplysninger, men ordet dækker sammen med ordet "indhold" som ovenfor nævnt den samlede adfærd i forbindelse med en offentliggørelse. Det bemærkes, at indhold og handlemåde er reglernes mest centrale bestanddele, men at reglerne også kan knyttes an til andre relevante emner.

Til stk. 2

Det følger af bestemmelsen i stk. 2, at klager over, at generalklausulen er overtrådt af et indenlandsk periodisk skrift, et radio- eller tv-foretagende eller et af de i § 1, nr. 3, nævnte massemedier, kan rettes til det pågældende massemedie eller direkte til Pressenævnet, jf. dog stk. 3. Klage til massemediet må indgives til dette senest 4 uger efter offentliggørelsen. Massemediets afgørelse af klagen kan indbringes for Pressenævnet senest 4 uger efter, at afgørelsen er kommet frem til klageren. Hvis klageren vælger at gå direkte til Pressenævnet, er klagefristen 4 uger fra offentliggørelsen.

Til stk. 3

For så vidt angår klager vedrørende KNR's overtrædelse af generalklausulen, fastslås det i stk. 3, at sådanne klager altid først skal indgives til KNR, og at det skal ske senest 4 uger efter offentliggørelsen. KNR's afgørelse af klagen kan herefter påklages til Pressenævnet senest 4 uger efter, at klageren har modtaget afgørelsen. Baggrunden herfor er, at KNR efter gældende ret har en egentlig pligt til at behandle de indkomne klager, ligesom sidstnævnte samtidig er en offentlig institution. Det kan forventes, at den foreslåede klagevej vil sikre, at klagerne får en tilfredsstillende klagesagsbehandling, hvormed også antallet af klagesager for Pressenævnet reduceres.

Til § 35

Bestemmelsen fastslår, at håndhævelse af etiske regler i forbindelse med reklamer i radio- og tv fortsat skal varetages af Radio- og tv-nævnet i henhold til den gældende landstingsforordning om radio- og tv-virksomhed samt Hjemmestyrets bekendtgørelse om reklamer og sponsorering i radio og tv.

Til § 36

Bestemmelsen omhandler en klagers adgang til genmæle, som forstås som klagerens adgang til at komme til orde i massemedierne med henblik på at give udtryk for sin opfattelse af sagen. Der er altså ikke tale om et pålæg til massemediet om, at det selv kan udforme genmælet, idet det forudsættes, at genmælet som hovedregel skal udformes af klageren selv, idet der er tale om klagers adgang til at korrigere de fremsatte oplysninger.

Til stk. 1

Forslagets stk. 1, betyder, at der kun er adgang til genmæle, hvis der er tale om oplysninger af faktisk karakter, som er egnet til at påføre nogen økonomisk eller anden skade af betydning, som er blevet bragt i massemediet og de pågældende oplysningers korrekthed er tvivlsom. Efter forslagets stk. 1 er adgangen til at kræve et genmæle optaget i et massemedie begrænset til oplysninger af faktisk karakter, som er bragt i mediet. Kravet om oplysninger af faktisk karakter, betyder, at en klager således ikke kan forlange genmæle i forhold til en artikels eller en udsendelses vurderinger eller meningstilkendegivelser. Skadeegnekriteriet foreslås fastsat til skade af økonomisk eller anden skade af betydning. Formuleringen skal præcisere, at muligheden for skade af mere bagatelagtig karakter ikke berettiger til genmæle. Det følger ligeledes af bestemmelsen, at et krav om genmæle dog skal ikke tages til følge, hvis de offentliggjorte oplysninger utvivlsomt er rigtige. Der ligger dermed et krav, om at de bragte oplysninger skal være forkerte.

Til stk. 2

Bestemmelsens stk. 2, udpeger den klageberettigede som er den, de tvivlsomme oplysninger omhandler, ligesom den klageberettigedes nærmeste slægtninge indtræder i den klageberettigedes ret efter sidstnævntes død. De nærmeste pårørende må forstås som den klageberettigedes ægtefælle, børn, forældre eller søskende.

Til stk. 3

Forslagets § 36, stk. 3, fastsætter en reaktionsfrist således, at anmodning om genmæle skal fremsættes skriftligt til redaktøren senest 4 uger efter offentliggørelsen af de faktiske oplysninger, der ønskes imødegået.

Til stk. 4

Bestemmelsens stk. 4, præciserer, at genmæle i forhold til indholdet af reklamer og sponsorering i radio- og tv behandles efter reglerne i landstingsforordningen om radio- og tv-virksomhed.

Til § 37

Det foreslås, at pligten til offentliggørelse af et genmæle påhviler det pågældende massemedies redaktør, og anmodning om genmæle skal fremsættes over for denne, hvilket svarer til den gældende ordning. Dette gælder, uanset om redaktøren efter lovforslagets øvrige bestemmelser er ansvarlig for indholdet af den oplysning, der har givet anledning til genmælekravet. Om afslag på genmælekravet henvises til forslaget § 40.

Til § 38

Bestemmelsen regulerer genmælets indhold og udformning.

Til stk. 1

Forslagets stk. 1, forudsætter, at genmælet skal udformes af klageren selv, og at der ikke påhviler redaktøren nogen pligt til at bistå klageren med udformning af berigtigelsen. Det anføres derudover, at genmælet skal være så nøgternt som muligt, ligesom genmælet ikke selv må være retsstridigt.

Til stk. 2

Ifølge stk. 2, vil redaktøren som hidtil kunne kræve, at klageren selv udformer sit genmæle, men bestemmelsen forudsætter, at massemediet også selv kan vælge at udforme genmælet. Navnlige hvis det drejer sig om genmæle i et elektronisk massemedie, vil det ofte være hensigtsmæssigt, at mediet har en væsentlig indflydelse på genmælets udformning som følge af det elektroniske mediets særlige komplekse og tekniske karakter.

Til § 39

Til stk. 1

I lighed med, hvad der gælder i dag, skal genmælet offentliggøres omkostningsfrit for klageren og så hurtigt som muligt ud fra massemediets karakter. Sidstnævnte betyder eksempelvis for så vidt angår periodiske skrifter, at genmælet, skal optages i det første eller for dagblades vedkommende senest i det andet nummer, som udkommer efter, at optagelse er forlangt. I forhold til formuleringen i stk. 1, om, at genmælet skal offentliggøres uden unødige forsinkelse, ligger et hensyn til de elektroniske medier, hvorfor det altså ikke er fundet hensigtsmæssigt at nedfælde konkrete tidsfrister i forslaget.

Kravet om, at genmælet skal bringes på en så fremtrædende måde, som det efter omstændighederne med rimelighed kan forlanges, sigter til, at genmælet så vidt muligt skal bringes på en lige så fremtrædende måde, som måden, hvorpå de oplysninger, der gav anledning til genmælet, blev bragt. Det vil derfor ikke være i overensstemmelse med bestemmelsen, hvis et genmæle eksempelvis bringes som en notits på bagsiden af dagbladet, hvis de oplysninger, der dannede grundlag for kravet om genmælet, var blevet bragt på det pågældende dagblads forside under store overskrifter. Bestemmelsen skal altså ses som et udtryk for, at der skal være en balance i forhold til eksponeringen af genmælet og eksponeringen af de urigtige oplysninger, der foranledigede kravet om genmælet.

Til stk. 2

I bestemmelsens stk. 2 foreslås det, at adgangen til at tilføje redaktionelle bemærkninger i forbindelse med genmælets offentliggørelse skal begrænses, hvilket skyldes hensynet til, at genmælets klarhed i forhold til fremtoning i offentligheden ikke sløres, ligesom de faktiske oplysninger ikke fordrejes.

Til § 40

Til stk. 1

Forslagets § 40, stk. 1 stiller krav til et afslag på en anmodning om at bringe et genmæle, således at afslaget blandt andet skal indeholde en klagevejledning. Fristen for indbringelse af afslaget for Pressenævnet regnes fra det tidspunkt, da redaktørens afslag på genmæle er kommet frem til klageren.

Til stk. 2

Bestemmelsen i stk. 2 vedrører den situation, at der bringes et genmæle, som efter klagers vurdering ikke er fyldestgørende. Det foreslås i den situation, at en klage over et ufyldstgørende genmæle skal indbringes for Pressenævnet senest 4 uger efter genmælets offentliggørelse. Bestemmelsen omfatter både klage over offentliggørelse af genmæle i ufyldstgørende form og klage over tilsidesættelse af reglerne i § 39, stk. 1 og 2, hvilket vil sige den situation, hvor genmælet er bragt lang tid efter de tvivlsomme oplysninger, der gav anledning til fremsættelse af genmælekravet, eller hvor genmælets placering findes utilfredsstillende i forhold til eksponeringen af de oplysninger, der gav anledning til genmælets fremsættelse.

Til § 41

Bestemmelsen vedrører udpegelse af Det Grønlandske Pressenævn, og det findes i den forbindelse naturligt, at nævnet fremover udpeges af Landsstyret i stedet for den nugældende ordning, hvor Justitsministeriet udpeger Pressenævnets medlemmer.

Til stk. 1

I § 41, stk. 1, foreslås det, at Landsstyret udpeger formanden og Pressenævnets 6 øvrige medlemmer. Derudover foreslås det, at 2 medlemmer udpeges efter udtalelse af Grønlands Presseforening, ligesom 2 medlemmer udpeges til at repræsentere de redaktionelle ledelser i den trykte presse og radio og tv i Grønland efter udtalelse fra disse, hvilket ligeledes svarer til den gældende ordning. Endelig udpeges 2 medlemmer som offentlighedens repræsentanter efter udtalelse fra organisationer, der kan nyde støtte efter kapitel 8 i landstingsforordning om kultur- og fritidsvirksomhed, hvilket ligeledes er en videreførelse af den gældende retstilstand. På denne måde repræsenteres massemedierne i Pressenævnet på en sådan måde, at der er lige mange redaktører og journalister.

Sammensætningen af Pressenævnet ændres i forhold til den gældende retstilstand, hvor formanden og næstformanden skal være jurister. Denne ændring grunder i, at en viden om Grønland og det grønlandske samfund vurderes højt. Opstår der situationer, hvor Pressenævnet har behov for juridisk bistand, kan denne indhentes ved udpegning af en tilforordnet.

Til stk. 2

Bestemmelsens stk. 2, fastsætter en beskikkelsesperiode på 4 år svarende til, hvad det er i dag, ligesom det bemærkes, at der af Landsstyret ligeledes udpeges suppleanter efter samme fremgangsmåde, som i stk. 1. De nævnte parter udtalelse skal i den forbindelse ses som en indstilling om udpegelse. Hvis der indstilles flere end 2 personer fra de i stk. 1 nævnte parter, træffer Landsstyret afgørelse om, hvem af disse, der skal udpeges. Sidstnævnte er ensbetydende med, at hvis eksempelvis Grønlands Presseforening indstiller 3 personer, kan Landsstyret frit vælge mellem de 3 indstillede og tilsvarende i forhold til indstillinger fra de redaktionelle ledelser og organisationer, der nyder støtte på grundlag af kapitel 8 i landstingsforordning om kultur- og fritidsvirksomhed.

Det foreslås i den forbindelse, at det nuværende Pressenævn fortsætter, indtil et nyt pressenævn er udpeget, jf. forslaget § 55, 2. pkt.

Til § 42

Bestemmelsen fastlægger nævnets sammensætning ved behandling af sager. Det bemærkes i den forbindelse, at der i teorien gives mulighed for, at Pressenævnet kan fungere med to afdelinger hver med fire medlemmer, såfremt mængden af klagesager nødvendiggør det. Herved tilstræbes det, at sagerne kan behandles hurtigt, hvilket er ønskeligt på grund af disse klagesagers karakter.

Til § 43

Til stk. 1

Forslagets § 43, stk. 1, fastlægger Pressenævnets kompetenceområde. Pressenævnet træffer afgørelse vedrørende klager over massemediernes tilsidesættelse af kravet om god presseskik, jf. § 34, og over massemediernes afslag på genmæle eller over ufyldstgørende genmæle, jf. § 40. I visse tilfælde er Pressenævnet kun kompetent, hvis klageren først har henvendt sig til det pågældende massemedie i form af KNR's overtrædelse af generalklausulen, jf. § 34, stk. 3 og § 40 vedrørende afslag på anmodning om optagelse af genmæle i et massemedie. Klager over, at et indenlandsk periodisk skrift, et andet radio- eller tv-foretagende end KNR eller et af de i lovforslagets § 1, nr. 3, nævnte massemedier har tilsidesat kravet om god presseskik, kan derimod behandles af nævnet, selv om klageren ikke først har rettet henvendelse til det pågældende massemedies redaktør, jf. § 34, stk. 2, og bemærkningerne hertil.

Det skal i den forbindelse bemærkes, at Pressenævnets afgørelser efter § 43, stk. 1, nr. 1 og 2, ikke kan indbringes for anden administrativ myndighed, men vil kunne indbringes for domstolene, jf. forslaget § 50, hvilket ligeledes svarer til den gældende retstilstand.

Til stk. 2

Bestemmelsen i stk. 2 giver Pressenævnets formand kompetence til at afvise klager i en række tilfælde; den foreslåede ordning svarer i det hele til bestemmelserne for så vidt angår det nuværende Pressenævn. Formanden kan således afvise klager, der åbenbart ikke hører under Pressenævnets kompetence, jf. stk. 1, eller som er åbenbart grundløse. Endvidere kan formanden afvise klager fra personer, virksomheder med videre, der er uden retlig interesse i det påklagede forhold. Dette vil for eksempel være tilfældet, hvis en person klager over afslag på optagelse af et genmæle i anledning af faktiske oplysninger, som ikke vedrører den pågældende person, jf. § 36, stk. 2. Såfremt klage over, at et massemedie har overtrådt generalklausulen i § 34, kommer fra en person eller virksomhed med videre, som ikke selv er forurettet, kan klagen eventuelt afvises, eller Pressenævnet kan optage den til behandling på grund af forholdets almene interesse, ligesom Pressenævnet af egen drift kan optage et sådant forhold til behandling, jf. § 44, stk. 2 og bemærkningerne til denne bestemmelse.

Til stk. 3

Bestemmelsens stk. 3 relaterer til klagefristerne i § 34, stk. 2 og stk. 3, og i § 40 og medfører, at formanden i forbindelse med de nævnte fristoverskridelser skal afvise sagerne.

Til § 44

Til stk. 1

Ifølge stk. 1 skal Pressenævnet kun behandle skriftlige klager, hvilket svarer til den gældende retstilstand. Det forudsættes herved, at klagerens identitet oplyses ved

klagens indgivelse. I overensstemmelse med almindelige forvaltningsretlige principper påhviler det ikke Pressenævnet at behandle anonyme sager, jf. dog stk. 2.

Til stk. 2

Bestemmelsen i stk. 2 giver Pressenævnet mulighed for af egen drift at tage sager op, der er af væsentlig eller principiel betydning. Der vil efter sagens natur alene være tale om sager, der vedrører overtrædelse af den presseetiske generalklausul, og hvor enten den forurettede har undladt at indgive klage, eller hvor der ikke umiddelbart kan udpeges en forurettet person.

Er der en forurettet person, skal nævnet indhente en udtalelse fra den pågældende. Det foreskrives endvidere, at den forurettedes navn kun må nævnes, såfremt tilladelse hertil foreligger.

Til § 45

Til stk. 1

I bestemmelsens stk. 1 foreslås nogle ordensforskrifter for Pressenævnets virksomhed. I lighed med partshøringsreglerne i landstingslov om sagsbehandling i den offentlige forvaltning har bestemmelsen til formål at sikre, at det massemedie, som klagen vedrører, får lejlighed til at gøre sig bekendt med og kommentere det faktiske oplysningsgrundlag, inden sagen afgøres. Bestemmelsen er i overensstemmelse med bestemmelsen vedrørende det eksisterende pressenævn.

Til stk. 2

Bestemmelsen i stk. 2, skal ses i sammenhæng med forslagets § 7, hvorefter redaktøren skal sikre, at der opbevares en kopi af alle radio- og tv-udsendelser i 3 måneder. Denne frist suspenderes, når der inden klagefristens udløb er indgivet klage til Pressenævnet, jf. forslagets § 7, stk. 2. Undladelse af at efterkomme nævnets krav efter stk. 2 er ikke sanktionsbelagt udover, at der kan indtræde en processuel skadesvirkning på grundlag af undladelsen. At den nævnte undladelse ikke er sanktioneret, begrundes i, at nævnet ikke tillægges domstolskompetence, jf. nærmere bemærkningerne til § 49.

Til § 46

Forslagets § 46, stk. 1-3, skal sikre, at Pressenævnet kan behandle sagerne så hurtigt som muligt. Et massemedie kan derfor ikke forhale sagen ved at undlade at svare på en henvendelse fra nævnet. Det kan ligeledes komme en af parterne til skade, at vedkommende undlader at efterkomme en indkaldelse til mundtlige forhandling.

Adgangen i stk. 3 til at indkalde sagens parter til mundtlig forhandling er ikke ensbetydende med muligheden for egentlig bevisførelse for Pressenævnet.

Bestemmelsen kan derimod anvendes, hvor sagen efter Pressenævnets opfattelse ikke er tilstrækkeligt oplyst på det skriftlige grundlag, eller hvor der er mulighed for en forligsmæssig løsning.

Til § 47

Som følge af Pressenævnets sammensætning efter § 41, stk. 1 og landets størrelsesmæssige og demografiske beskaffenhed kan der forekomme tilfælde, hvor en klage vedrører det massemedie, som et af nævnets medlemmer er tilknyttet. Det foreslås i disse situationer, at medlemmet ikke deltager på grund af personlig inhabilitet. Herudover statuerer bestemmelsen inhabilitet i tilfælde, hvor der i øvrigt foreligger omstændigheder, der er egnede til at vække tvivl om et medlems upartiskhed. Som eksempel herpå kan nævnes det forhold, at et medlem offentligt har tilkendegivet sin opfattelse af en sag, der indbringes for eller er under behandling i Pressenævnet. Bestemmelsen svarer til den gældende retsorden, ligesom den følger den almindelige fremgangsmåde i forbindelse med inhabilitet, som angivet i landstingslov om sagsbehandling i den offentlige forvaltning.

Til § 48

Eftersom det følger af forslaget § 42, at Pressenævnet ved behandling og afgørelse af en klagesag skal bestå af mindst fire medlemmer, foreslås det, at formandens stemme er afgørende, hvis der foreligger stemmelighed. Hvis kendelsen ikke er enstemmig, skal dissensen (uenigheden) med begrundelse anføres i kendelsen. Det forudsættes i den forbindelse, at navnene på uenige medlemmer anføres.

Til § 49

Bestemmelsen overlader det til Pressenævnet at afgøre, om en kendelse skal offentliggøres, og i hvilket omfang dette i givet fald skal ske. Bestemmelsen omfatter såvel kendelser vedrørende massemediernes tilsidesættelse af kravet om god presseskik, jf. forslaget § 34, som pålæg til et massemedie om at offentliggøre et genmæle, jf. forslaget § 40. Hvis Pressenævnet pålægger det indklagede massemedie at offentliggøre kendelsen, er det pågældende massemedie forpligtet til at efterkomme dette pålæg, og offentliggørelsen skal i den forbindelse ske uden kommenterende tilføjelser og på en så fremtrædende måde, som det med rimelighed kan forlanges. Undlader massemediet at offentliggøre kendelsen, kan der idømmes foranstaltning i medfør af forslaget § 53, ligesom der vil kunne pålægges tvangsbøder i henhold til retsplejeloven.

Det skal i den forbindelse understreges, at der ikke tilsigtes pålagt Pressenævnet en domstolslignende kompetence til at anvende sanktionerne straf eller erstatning i de sager, der indbringes for nævnet. Sidstnævnte skal udover spørgsmålet om bevisførelse ligeledes ses i lyset af, at en klager ikke er ikke afskåret fra at benytte domstolsvejen efterfølgende eller sideløbende med muligheden for at få en hurtigere

og omkostningsfri afgørelse fra Pressenævnet, der som hidtil vil kunne udtrykke sin misbilligelse over for det indklagede massemedie. Det foreslåede system, der i øvrigt også gælder nu, medfører, at Pressenævnet kan pålægge det indklagede massemedie snarest muligt at offentliggøre nævnets afgørelse i sager, hvor der gives klageren helt eller delvis medhold. Herved opnår klagerne en foreløbig og ofte i sig selv tilfredsstillende offentlig oprejsning i anledning af begåede krænkelse fra massemediets side. Endvidere begrundes den manglende overdragelse af domstolskompetence til Pressenævnet i retssikkerhedsmæssige overvejelser, idet afgørelsen af, om det fornødne erstatningsgrundlag foreligger og af selve erstatningsudmålingen er typiske domstolsanliggender, som oftest forudsætter en indgående bevisførelse, som kun kan finde sted ved domstolene. Ordningen svarer i øvrigt til den gældende.

Til § 50

I lighed med, hvad der gælder for det nuværende Pressenævn og i øvrigt også for Radio- og tv-nævnet i henhold til § 47 i den gældende landstingsforordning om radio- og tv-virksomhed, foreslås det, at Pressenævnets afgørelser ikke kan indbringes for anden administrativ myndighed. Derimod kan det af nævnet i såvel genmælesager som i presseetiske sager udøvede skøn indbringes for domstolene, jf. princippet i grundlovens § 63. Der er ikke noget til hinder for, at der både indgives klage til Pressenævnet og anlægges sag ved domstolene sideløbende. Den omstændighed, at en afgørelse af det pågældende massemedie indbringes for domstolene, har ikke opsættende virkning, hverken for pålæg om offentliggørelse af en kendelse eller for pligten til at offentliggøre et genmæle.

Til § 51

Ordningen svarer til den gældende, således at beretningen udformes som en gengivelse af et resume af hver enkelt sag. Imidlertid skal kendelser, hvorved nævnet udtaler sin kritik af et massemedie for tilsidesættelse af kravet om god presseskik, og som er af væsentlig offentlig interesse, gengives i deres fulde ordlyd.

Til § 52

Til stk. 1

Det foreslås, at det fremover bliver Landsstyret, der fastsætter regler om en forretningsorden for Pressenævnet efter forhandling med dette.

Til stk. 2 og 3

Det foreslås, at det fremover bliver Landsstyret, der kan bestemme, at udgifterne til Pressenævnets virksomhed, herunder til Pressenævnets sekretariat, skal afholdes af massemediernes efter en fordeling, som fastsættes i nævnets forretningsorden.

Til § 53

Bestemmelsen indebærer, at der for overtrædelse af en række af medieansvarslovens ordensforskrifter samt manglende efterkommelse af pålæg om offentliggørelse af en dom eller Pressenævnets kendelser med videre kan idømmes bøde. Det skal i den forbindelse bemærkes at afgørelser om idømmelse af foranstaltninger på grundlag af bestemmelsen træffes af domstolene.

Til § 54

Med bestemmelsen fastsættes der hjemmel for, at domstolene i forbindelse med idømmelse af foranstaltning på grund af indholdet i et massemedie kan bestemme, at indholdet af dommen snarest muligt skal offentliggøres i det pågældende medie. Bestemmelsen svarer til Pressenævnets adgang til at forlange offentliggørelse af nævnets kendelser efter forslaget § 49.

Til § 55

Det foreslås, at lovforslaget træder i kraft den 1. juli 2007, ligesom den gældende danske medieansvarslov, som sat i kraft ved den gældende anordning ophæves.

Til § 56

Det foreslås, at eventuelle klager, der måtte være indgivet til den nuværende nævn, behandles af den efter denne landstingslov udpegede Pressenævn på grundlag af bestemmelserne i gældende lov, som i givet fald vil være det lovgrundlag, der var gældende på tidspunktet for offentliggørelse af de oplysninger, der foranledigede klagen.

[Bilag: Vejledende regler om god presseskik](#)